

**UCHWAŁA NR XL/245/2021
RADY POWIATU SOKÓLSKIEGO**

z dnia 21 maja 2021 r.

w sprawie uchwalenia „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2027”

Na podstawie art. 9 ust. 1, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) i art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956) Rada Powiatu Sokólskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2027”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sokólskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą od dnia 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Krasiński

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE SOKÓLSKIM
NA LATA 2021-2027**

Sokółka, maj 2021 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Wykaz aktów prawnych.....	5
II. Charakterystyka powiatu.....	6
III. Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	8
IV. Diagnoza zjawiska przemocy i działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego.....	12
1. Działania Instytucji na terenie powiatu sokólskiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.....	12
2. Działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.....	19
3. Diagnoza potrzeb oraz ocena problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego	21
V. Cele, założenia oraz adresaci programu.....	46
VI. Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu.....	47
VII. Przewidywane rezultaty z realizacji programu.....	54
VIII. Finansowanie programu.....	55
IX. Monitoring i ewaluacja Programu.....	55
Spis tabel:.....	56
Spis wykresów:	57

Wstęp

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Problemem jest to, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy, która jest wewnątrz rodziny. Jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej.

Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Przemoc w rodzinie to problem natury prawnej, moralnej i społecznej. Jak pisze Prof. Jerzy Mellibruda w książce pt. „Przeciwdziałanie przemocy domowej” za przemocą niemal zawsze stoi niemoc albo obawa przed niemocą..... Na ogół do tego potrzebne jest coś więcej: pewien rodzaj przyzwolenia czy bezradności otoczenia społecznego”.

Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przemoc ze strony partnera lub innej bliskiej osoby jest przestępstwem. Nikt nie ma prawa bić, grozić, upokarzać ani w żaden inny sposób naruszać praw drugiego człowieka. Kodeks karny Art. 207 § 1. stanowi, „kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa m.in. w życiu rodzinnym. Szczególną ochroną Rzeczpospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc w rodzinie.

Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje na fakt, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Ustawa ta definiuje pojęcie przemocy w rodzinie, jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno całej rodziny, jak i dla jej poszczególnych członków. To niewątpliwie poważny problem społeczny, który wymaga zdecydowanych działań.

Okres pandemii, lockdownu, nakazu domowej izolacji z powodu zagrożenia koronawirusem sprawiły, iż osoby doświadczające przemocy zostały zamknięte pod jednym dachem ze swoimi oprawcami, a w wielu domach istniejące już konflikty eskalowały.

W związku, iż w roku 2020 dobiegła końca realizacja „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokólskim na lata 2016- 2020” oraz realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce opracowało „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2027”, zwany dalej

Programem. Założenia Programu są spójne z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i działaniami zawartymi w Powiatowym Programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanym Powiecie Sokólskim, Powiatowym Programem działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie Powiecie Sokólskim.

W programie tym wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także prowadzenia terapii ze sprawcami.

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie przyczyn i skutków stosowania przemocy w powiecie sokólskim.

Program realizowany będzie w zakresie czterech obszarów:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna - obszar ten kierowany jest do ogółu społeczeństwa, zwłaszcza do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar ten kierowany do osób doznających przemocy w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar ten kierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar ten kierowany jest do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opracowany dokument jest dokumentem otwartym, który może podlegać zmianom i uzupełnieniom.

Program składa się ze wstępu i 9 części. W pierwszej części wymieniono wykaz aktów prawnych, w drugiej charakterystykę powiatu. Następnie w trzeciej ujęto zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W czwartej części ujęto diagnozę zjawiska przemocy i działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W piątej części określono cele, założenia oraz adresatów Programu. Szósta część zawarto obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji Programu. Następnie przewidywane rezultaty z realizacji programu określono w części siódmej. W części ósmej wskazano źródła finansowania. Monitoring i ewaluacja Programu zawarte są w części dziewiątej programu.

Program będzie realizowany we współpracy ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w działania na rzecz rodzin.

Niniejszy Program stanowi kontynuację oraz uzupełnienie „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokólskim na lata 2016 - 2020”.

Uwzględnia aktualizację działań w kontekście źródeł finansowania oraz możliwości instytucjonalnych i prawnych, a także diagnozę i potrzeby mieszkańców powiatu sokólskiego.

Słowniczek

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

I. Wykaz aktów prawnych

Program realizowany będzie w oparciu następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn.zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920),
9. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360),
10. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.),
11. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. Uchwałę nr 16 Rady Ministrów z dnia 01 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (M.P. z 2021 r. poz 235)
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259),
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245),

16. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448),
17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego. (Dz. U. z 2010 r., Nr 201, poz. 1334).

II. Charakterystyka powiatu.

Mapa podziału powiatu sokólskiego

Powiat sokólski - powiat w Polsce (województwo podlaskie) utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej.

W strukturze Powiatu Sokólskiego wchodzi 10 jednostek samorządowych.

- **4 gminy miejsko-wiejskie:**
  - Dąbrowa Białostocka
  - Krynki
  - Sokółka
  - Suchowola

➤ **6 gmin wiejskich:**

- Janów
- Korycin
- Kuźnica
- Nowy Dwór
- Sidra
- Szudziałowo

Tabela 1. – Ludność Powiatu sokólskiego w podziale na poszczególne gminy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna w km ²	Ludność								
		Ogółem	K	M	Z ogółem – w wieku					
					Przedprodukcyjnym 0-19 r. ż.		Produkcyjnym K - 20-59 r. ż. M - 20-64 r. ż.		Poprodukcyjnym K - 60 r. ż. i więcej M - 65 r. ż. i więcej	
					K	M	K	M	K	M
Powiat Sokólski	2055 km	66686	33668	33018	5853	6035	17568	22074	10247	4909
<u>Gminy miejsko-wiejskie:</u>										
Dąbrowa Białostocka	263,8 km ²	11336	5717	5619	906	960	2981	3844	1830	815
Krynki	166,0 km ²	3037	1570	1467	225	214	794	992	551	261
Sokółka	313,6 km ²	25352	12932	12420	2370	2410	6851	8203	3711	1807
Suchowola	255,7 km ²	6869	3455	3414	609	631	1789	2269	1057	514
<u>Gminy wiejskie:</u>										
Janów	207,8 km ²	4098	2068	2030	381	360	1081	1366	606	304
Korycin	117,4 km ²	3202	1582	1620	286	338	862	1050	434	232
Kuźnica	133,4 km ²	3927	1949	1978	338	349	1005	1341	606	288
Nowy Dwór	121,1 km ²	2618	1304	1314	218	230	665	900	421	184
Sidra	174,1 km ²	3407	1669	1738	258	323	862	1144	549	271
Szudziałowo	301,6 km ²	2840	1422	1418	262	220	678	965	482	233

Źródło: Opracowanie własne PCPR na podstawie danych GUS, 31.XII.2019 r. https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sokolski#dane-demograficzne.

Na terenie powiatu sokólskiego przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zajmują się następujące instytucje:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej;
- gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA);
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce;
- Punkty pomocy psychologicznej, informacyjnej i interwencji kryzysowej;
- Komenda Powiatowa Policji w Sokółce wraz z jednostkami podległymi;
- Prokuratura Rejonowa w Sokółce;
- Sąd Rejonowy w Sokółce;
- poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne (w Dąbrowie Białostockiej i Sokółce);

- szkoły i placówki oświatowe;
- placówki służby zdrowia.

III. Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Dodatkowo zgodnie z art. 11b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego organizujące placówki, o których mowa w art. 15ag ust. 1 pkt 3 i 5 i art. 15ah ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji oraz art. 18g ust. 1 pkt 3 i 5 i art. 18h ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, przekazują, z użyciem środków komunikacji elektronicznej, właściwym jednostkom organizacyjnym Policji i Żandarmerii Wojskowej aktualne dane teleadresowe tych podmiotów ze wskazaniem przedmiotu działalności.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Środki na realizację i obsługę ww. zadań zapewnia budżet państwa.

A. Zadania innych służb i instytucji

Do zadań policji należy

1. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
2. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;

3. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Zgodnie z obowiązującym prawem działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowanych przez policję to:
- interwencja,
  - sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
  - zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
  - wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
  - zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
  - podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
  - udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy
  - wydawanie wobec sprawcy przemocy nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego z ofiarą mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa,
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie - numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki,
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej, jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy,
- zgłoszenie interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Od 30 listopada 2020 jedną z najważniejszych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i żandarmerii wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Co istotne, taki nakaz lub zakaz będzie miał natychmiastową skuteczność, a stosować można je również łącznie. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Dodany w ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (aktualny publikator: Dz. U. z 2019 r., poz. 821 z późn. zm.)art. 66b stanowi, że za niezastosowanie się do wydanego zakazu lub nakazu grozi nałożenie grzywny, kara aresztu lub ograniczenia wolności.

Co istotne, nałożony nakaz eksmisji lub zakaz zbliżania się obowiązuje przez 14 dni. Przedłużyć go może sąd, do którego z wnioskiem powinien się zwrócić pokrzywdzony. Postępowanie w tej sprawie będzie przeprowadzane w trybie przyspieszonym. Orzeczenie zostanie wydane w ciągu miesiąca od dnia złożenia wniosku.

Wprowadzenie nowych rozwiązań jest bardzo jasnym i wyraźnym komunikatem, że to nie ofiara przemocy, często z małymi dziećmi ma martwić się o swoje bezpieczeństwo, uciekać z domu, poszukiwać spokoju. To sprawca przemocy jest odpowiedzialny za stosowanie przemocy i ponosi wszelkie konsekwencje swoich czynów.

Zadania prokuratury

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,

- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego lub tymczasowego aresztowania.
- na wniosek osoby dotkniętej przemocą, sąd w trybie nieprocesowym rozpatruje sprawę opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy,

Zadania pomocy społecznej

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana także w przypadku przemocy w rodzinie w postaci m.in. interwencji kryzysowej, poradnictwa, pomocy i wsparcia odpowiednich instytucji i specjalistów.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. Przyznaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
2. Pracy socjalnej,
3. Prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
4. Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb,
6. Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Głównym zadaniem instytucji oświatowych jest: kształcenie, wychowanie i opieka. System oświaty zapewnia m.in:

- realizację prawa każdego obywatela RP do kształcenia,
- realizację prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju,
- wspomaganie przez szkołę wychowawczej funkcji rodziny,
- utrzymywanie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki osiągniętego w szkołach i placówkach.

Powyższe zadania realizują szkoły, przedszkola, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki oświatowe oraz inne jednostki organizacyjne wymienione w ustawie o systemie oświaty oraz ich zespoły. W swoich działaniach zajmują się również przeciwdziałaniem przemocy. Często osobą pierwszego kontaktu, która dowiaduje się o problemie jest pedagog szkolny.

Zadania pedagoga szkolnego:

- zadania ogólnie wychowawcze,
- indywidualna opieka psychologiczno-pedagogiczna,
- praca korekcyjno-wyrównawcza,
- profilaktyka wychowawcza i profilaktyka uzależnień,
- uruchamianie kompleksowej pomocy dla dzieci z ubogich i niewydolnych rodzin,
- udzielanie rodzicom porad ułatwiających rozwiązywanie przez nich trudności i problemów wychowawczych,
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi (Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Policja).

Zadania służby zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ często towarzyszą mu uszkodzenie ciała oraz występują różnego typu zaburzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczonych o występowaniu przemocy, szczególnie, gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystywania seksualnego - powiadomienie organu ścigania.

Współpraca służb i instytucji

Osoby doświadczające przemocy domowej, które podejmują działania ukierunkowane na wyjście z problemu potrzebują zwykle szerokiego spektrum pomocy. Wymagają pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest, zatem współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych.

Czynnikami sprzyjającymi podniesieniu skuteczności pomocy ofiarom przemocy domowej świadczonej przez różne służby są:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji np.: policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób oraz możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- przepływ informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz tworzenie form skutecznej interwencji i pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy i działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego

1. Działania Instytucji na terenie powiatu sokólskiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W powiecie sokólskim, we wszystkich gminach zostały powołane Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dzięki współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce z Zespołami Interdyscyplinarnymi z powiatu sokólskiego, Komendą Powiatową Policji w Sokółce, Prokuraturą Rejonową w Sokółce oraz Sądem Rejonowym w Sokółce II Wydział Karny, zebrano dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie sokólskim w okresie od 2016 r. do 2020 r., które posłużyły do zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

Tabela 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Dąbrowie Białostockiej:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
LZI w gminie Dąbrowa Białostocka		2016	2017	2018	2019	2020
	MOPS	8	9	8	10	9
	KPP	43	33	46	33	29
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	1	0	0	0
	Oświata	1	1	2	1	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM		52	44	50	44	38

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie Białostockiej

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Dąbrowie Białostockiej:

2016 r. – 50,
 2017 r. – 38,
 2018 r. – 35,
 2019 r. – 40,
 2020 r. – 22.

Tabela 3. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Krynkach:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
LZI w gminie Krynki		2016	2017	2018	2019	2020
	GOPS	0	0	0	0	1
	KPP	17	14	12	8	11
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	0	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM		17	14	12	8	12

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Krynkach:

2016 r. - 8
 2017 r. - 8,
 2018 r. - 8 ,
 2019 r. - 8,
 2020 r. - 11.

Tabela 4. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Sokółce:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
		2016	2017	2018	2019	2020
LZI w gminie Sokółka	OPS	1	0	1	2	3
	KPP	124	130	158	148	152
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	1
	Oświata	4	1	7	1	2
	PCPR	0	0	0	0	0
	RAZEM	129	131	166	151	158

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Sokółce:

2016 r. - 110,
 2017 r. - 106,
 2018 r. - 136,
 2019 r. - 136
 2020 r. - 145.

Tabela 5. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Suchowoli:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
		2016	2017	2018	2019	2020
LZI w gminie Suchowola	MGOPS	1	2	1	1	0
	KPP	22	35	23	36	25
	GKRPA	1	0	0	1	1
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	2	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
	RAZEM	24	39	24	38	26

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchowoli

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Suchowoli:

2016 r. - 16,
 2017 r. - 23,
 2018 r. -15,
 2019 r. - 27,
 2020 r. - 21.

Tabela 6. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Janowie:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
LZI w gminie Janów		2016	2017	2018	2019	2020
	GOPS	4	1	6	2	3
	KPP	23	17	27	16	17
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	0	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM	27	18	33	18	20	

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Janowie:

2016 r. – 23,

2017 r. – 19,

2018 r. – 17,

2019 r. – 11,

2020 r. – 14.

Tabela 7. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Korycinie:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
LZI w gminie Korycin		2016	2017	2018	2019	2020
	GOPS	1	0	0	0	0
	KPP	7	11	16	15	14
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	0	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM	8	11	16	15	14	

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Korycinie

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Korycinie:

2016 r. – 8,

2017 r. – 10,

2018 r. – 9,

2019 r. – 18,

2020 r. – 15.

Tabela 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Kuźnicy:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
LZI w gminie Kuźnica		2016	2017	2018	2019	2020
	GOPS	0	0	0	0	0
	KPP	18	21	22	25	26
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	0	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM	18	21	22	25	26	

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźnicy

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Kuźnicy:

2016 r. – 12,
2017 r. – 20,
2018 r. – 13,
2019 r. – 18
2020 r. – 18.

Tabela 9. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Nowym Dworze:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
		2016	2017	2018	2019	2020
LZI w gminie Nowy Dwór	GOPS	0	1	0	1	0
	KPP	20	14	7	9	4
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	1	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM		20	15	7	10	4

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Nowym Dworze:

2016 r. - 11
2017 r. – 12,
2018 r. – 13,
2019 r. – 6,
2020 r. – 4.

Tabela 10. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Sidrze:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”						
		2016	2017	2018	2019	2020
LZI w gminie Sidra	GOPS	0	0	0	1	0
	KPP	22	18	18	15	18
	GKRPA	0	0	0	0	0
	Służba zdrowia	0	0	0	0	0
	Oświata	0	0	0	0	0
	PCPR	0	0	0	0	0
RAZEM		22	18	18	16	18

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sidrze

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Sidrze:

2016 r. – 10,
2017 r. – 10,
2018 r. – 15,
2019 r. – 11,
2020 r. – 13.

Tabela 11. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Szudziałowie:

		Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”				
LZI w gminie Szudziałowo		2016	2017	2018	2019	2020
GOPS		0	0	1	0	0
KPP		17	12	15	27	16
GKRPA		0	0	0	0	0
Służba zdrowia		0	0	0	0	0
Oświata		0	0	0	0	0
PCPR		0	0	0	0	0
RAZEM		17	12	16	27	16

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szudziałowie

Liczba zakończonych procedur NK przez ZI w Szudziałowie:

2016 r. – 11,
 2017 r. – 12,
 2018 r. – 16,
 2019 r. – 20,
 2020 r. – 8.

Tabela 12. Ogólna Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w powiecie sokólskim w latach 2016 - 2020:

Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” powiecie sokólskim w latach 2016-2020					
Gmina	2016	2017	2018	2019	2020
Dąbrowa Białostocka	52	44	56	44	38
Krynki	17	14	12	8	12
Sokółka	129	131	166	151	158
Suchowola	24	39	24	38	26
Janów	27	18	33	18	20
Korycin	8	11	16	15	14
Kuźnica	18	21	22	25	26
Nowy Dwór	20	15	7	10	4
Sidra	22	18	18	16	18
Szudziałowo	17	12	16	27	16
RAZEM	334	323	370	352	332

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Sokólskiego

Z powyższych danych wynika, iż postępowań w ramach procedury Niebieska Karta co roku odnotowuje się ponad 300 rocznie. Problem przemocy domowej jest ciągle poważny.

Tabela 13. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2016 - 2020:

Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy															
Gmina	2016			2017			2018			2019			2020		
	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m
ZI Dąbrowa Białostocka	5	37	0	3	31	0	5	36	0	7	30	0	8	43	0
ZI Krynki	0	13	0	1	10	0	0	9	0	1	13	0	1	10	0
ZI Sokółka	12	110	0	4	100	0	9	126	2	12	118	5	10	126	2
ZI Suchowola	1	21	0	1	22	1	4	14	0	1	28	0	0	18	1
ZI Janów	2	23	0	0	13	0	1	22	0	2	14	0	1	17	0
ZI Korycin	2	6	0	1	11	0	3	10	0	0	16	0	0	10	0
ZI Kuźnica	3	15	0	4	17	0	2	14	0	4	19	0	4	19	0
ZI Nowy Dwór	2	14	0	2	18	0	1	12	0	2	10	0	2	7	0
ZI Sidra	0	8	0	0	10	0	1	17	0	2	16	0	2	16	0
ZI Szudziałowo	2	15	0	0	12	0	0	16	0	2	25	0	2	14	0
RAZEM	29	262	0	16	244	1	26	276	2	33	289	5	30	280	3

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Sokólskiego

K – kobieta   M – mężczyzna   m – małoletni

Jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie wskazywano najczęściej mężczyzn (2016 r. - 262, 2017 r.- 244, 2018 r. – 276, 2019 r. – 289, 2020 r. – 280) aczkolwiek można zauważyć, iż odnotowuje się coraz większą liczbę sprawców przemocy wśród kobiet (2016 r. – 29, 2017 r. – 16, 2018 r. - 26, 2019 r. – 33, 2020 r. - 30).

Tabela 14. Liczba osób doznających przemocy w powiecie sokólskim w latach 2016-2020:

Liczba osób doznających przemocy w powiecie sokólskim															
Gmina	2016			2017			2018			2019			2020		
	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m
ZI Dąbrowa Białostocka	33	5	3	30	6	4	30	7	2	26	6	7	37	8	13
ZI Krynki	17	2	3	14	0	0	14	0	0	13	0	1	9	2	2
ZI Sokółka	61	15	96	100	10	48	115	30	83	120	15	85	110	24	85
ZI Suchowola	20	2	0	20	3	1	15	3	0	23	5	1	16	2	0
ZI Janów	23	2	0	12	1	0	19	2	0	11	2	4	17	2	0
ZI Korycin	6	2	1	9	2	0	11	1	1	15	3	1	10	1	0
ZI Kuźnica	12	6	0	3	18	0	14	2	0	20	2	1	17	4	2
ZI Nowy Dwór	15	1	10	18	3	8	14	3	1	11	3	5	11	4	10
ZI Sidra	7	2	0	10	0	0	17	0	0	16	2	0	15	2	1
ZI Szudziałowo	11	6	0	9	2	1	15	0	1	23	2	2	12	4	0

RAZEM	205	43	113	225	45	62	264	48	88	278	40	107	254	53	113
--------------	------------	-----------	------------	------------	-----------	-----------	------------	-----------	-----------	------------	-----------	------------	------------	-----------	------------

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Sokólskiego

K – kobieta   M – mężczyzna   m – małoletni

Osobami doznającymi przemocy w szczególności były kobiety (2016 r. - 205, 2017 r. – 225, 2018 r. – 264, 2019 r. – 278, 2020 r. - 254) następnie osoby małoletnie (2016 r. – 113, 2017 r. – 62, 2018 r. – 88, 2019 r. – 107, 2020 r. - 113).

Tabela 15. Liczba prowadzonych postępowań w Sądzie Rejonowym w Sokółce II Wydział Karny oraz liczba skazanych z art. 207 §1 kk w latach 2016-2020:

Sąd Rejonowy w Sokółce II Wydział Karny					
Art.207 §1 kk	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba prowadzonych postępowań (wpływ)	53	53	68	54	57
Liczba skazanych	39	44	46	40	55

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych Sądu Rejonowego w Sokółce II Wydział Karny

Na podstawie danych uzyskanych z Sądu Rejonowego można stwierdzić, iż wzrasta liczba postępowań oraz liczba skazanych z art. 207 §1 kk w roku 2016 zarejestrowano 53 prowadzonych postępowań, 39 osób zostało skazanych. W roku 2017 liczba postępowań była na tym samym poziomie, co w roku poprzednim 53 natomiast liczba osób skazanych wzrosła 44. W roku 2018 liczba prowadzonych postępowań wyniosła 68, liczba osób skazanych wyniosła 46. W roku 2019 zarejestrowano 54 prowadzonych postępowań, 40 osób zostało skazanych. W roku 2020 liczba prowadzonych postępowań wzrosła do 57 natomiast 55 osób zostało skazanych z art.207 §1 kk.

Na podstawie danych Sądu Rejonowego w Sokółce II Wydział Karny w latach 2016 – 2020 liczba skazanych z art. 207 §1 kk wyniosła 224 osoby, natomiast tylko w 16 orzeczeniach sądu nałożono na skazanych obowiązki uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Tabela 16. Interwencje policyjne dot. przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” (wdrożone procedury NK w Powiecie Sokólskim wg danych statystycznych) w latach 2016-2020:

Komenda Powiatowa Policji w Sokółce					
Interwencje policyjne dot. przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” (wdrożone procedury NK w Powiecie Sokólskim wg. Danych statystycznych)	2016	2017	2018	2019	2020
	317	319	354	330	285

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych KPP w Sokółce

Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Sokółce wskazują na to, iż w latach 2016 -2018 wzrosła liczba interwencji policyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej (wdrożenie procedur NK) Natomiast lata 2019 i 2020 przyniosły tendencję spadkową.

Tabela 17. Zarejestrowana liczba spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz liczba wszczętych dochodzeń i śledztw w latach 2016-2020:

Prokuratura Rejonowa w Sokółce					
Zarejestrowana liczba spraw dot. zjawiska przemocy w rodzinie	2016	2017	2018	2019	2020
Wszczęte dochodzenia	65	86	79	82	98
Wszczęte śledztwa	1	5	4	3	4

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Sokółce

Z danych uzyskanych z Prokuratury Rejonowej w Sokółce wynika, iż w 2016 r. zarejestrowano 297 spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, wszczęto 65 dochodzeń i 1 śledztwo. W roku 2017 zarejestrowano 140 spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz wszczęto 86 dochodzeń i 5 śledztw. W roku 2018 liczba zarejestrowanych spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wyniosła 133, liczba wszczętych dochodzeń 79, wszczęto 4 śledztwa. W roku 2019 liczba zarejestrowanych spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wyniosła 179, wzrosła także liczba wszczętych dochodzeń do 82 oraz wszczęto 3 śledztwa. W roku 2020 odnotowano wzrost w liczbie zarejestrowanych spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie 245, tak samo w liczbie wszczętych dochodzeń 98 wszczęte śledztwa osiągnęły liczbę 4.

2. Działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela 18. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2016-2020.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjny dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie						
	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM
Liczba edycji programu	1	1	1	1	1	5
Liczba wpłyniętych oświadczeń	14	10	11	11	16	62
Liczba uczestników	11	9	7	10	13	50
Liczba osób, które ukończyły program	4	8	6	6	5	29

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce

Celem skutecznego eliminowania zjawiska przemocy w rodzinie, należy objąć pomocą nie tylko osoby doznające przemocy, ale również osoby stosujące przemoc. W związku z tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce, co roku realizuje program oddziaływań korekcyjno-edukacyjny dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Z danych zawartych w tabeli 17 wynika, iż w latach 2016 - 2020 odbyło się 5 edycji ww. programu, w których udział wzięło 50 uczestników, z czego 29 osób ukończyło program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce na bieżąco prowadzi monitoring uczestnictwa w programie, jak również prowadzi ewaluacje i monitoring zachowań po jego ukończeniu.

Monitoring i ewaluacja prowadzone są przez PCPR w Sokółce w trakcie trwania programu, przy użyciu:

- ankiet pre i – post przeprowadzonych na początku zajęć oraz na końcu ich realizacji,
- indywidualnych arkuszy ewaluacyjnych uczestnika w trakcie realizacji programu, oraz do 3 lat po jego zakończeniu, przy użyciu:
- karty ewaluacyjnej uczestnika (po ukończeniu uczestnictwa w programie)

Tabela 19. Monitoring uczestników po zakończonym uczestnictwie w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnym w latach 2017-2020.

Rok programu	ukończenia	Liczba uczestników, którzy zaprzestali stosowania przemocy	Liczba uczestników, którzy powrócili do zachowań przemocowych	Brak informacji, inne przyczyny
2017		6	1	1
2018		6	0	0
2019		6	0	0
2020		5	0	0
Razem:		23	1	1

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce na podstawie sprawozdań

Z tabeli 18. wynika z grupy 25 osób, które ukończyli program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w latach 2017-2020, 23 osoby zaprzestało stosowania przemocy, 1 osoba powróciła do zachowań przemocowych, 1 osoba – brak możliwości ustalenia monitoringu zachowań – brak informacji, inne przyczyny.

Zjawisko przemocy w rodzinie stanowi poważny problem i wymaga współpracy wielu podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bardzo ważna jest profilaktyka, czyli min. prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych, kampanii społecznych, które mają zwiększyć świadomość społeczną na temat zjawiska przemocy w rodzinie a także poprawa, jakości i zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie.

Ważnymi priorytetami są również: dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla ofiar przemocy oraz zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia, jakości i dostępności świadczących usług.

W związku z powyższymi priorytetami Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce w roku 2019 zrealizowało projekt pt. „Powiat Sokólski Dodaje Mocy w Działaniu Przeciw Przemocy” realizowanego w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” edycja 2019 r. w okresie od 01.03.2019 r. do 31.12.2019 r. Całkowity koszt projektu 76 380 zł.(dotacja 51 480 zł.,- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, wkład własny 24 900 zł.). W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- 2 konferencje „Porozmawiajmy o naszej mocy w działaniu przeciw przemocy” dla kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5 spotkań wspierających dla kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Grupa wsparcia dla osób zagrożonych, doświadczających przemocy. (25 godzin - 10 spotkań)

➤ Punkt Konsultacyjny dla ofiar przemocy:

Konsultacje specjalistyczne: psycholog, prawnik, pedagog, specjalista pomocy psychologicznej i interwencji kryzysowej odbywały się od poniedziałku do piątku po godz. 15.30. Odbyło się 180 godzin dyżurów specjalistów dla mieszkańców powiatu sokólskiego.

- Kursy specjalistyczne dla Pracowników PCPR - 2 pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie podniosło kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: uzyskało kwalifikacje na trenera do prowadzenia grupy terapeutycznej programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy metodą Duluth. Ukończyło „Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie-kurs podstawowy”, „Wsparcie dziecka Krzywdzonego” oraz „Porozumienie bez przemocy-droga do kontaktu”.
- Sporządzono diagnozę potrzeb oraz ocenę problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego.

W projekcie wzięło udział 126 osób zagrożonych, doświadczających przemocy oraz 109 osób pracujących w instytucjach realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W Powiecie Sokólskim nie funkcjonuje specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, jednakże w województwie podlaskim funkcjonują dwie takie jednostki: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Kolneńskim oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce w celu zapewnienia osobom doznającym przemocy schronienia współpracuje z Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach na bazie zawartego porozumienia.

3. Diagnoza potrzeb oraz ocena problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego

Uzupełnieniem do diagnozy są dane z Diagnozy potrzeb oraz oceny problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego, sporządzonej na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców Powiatu Sokólskiego w roku 2019.

Opis przeprowadzonych badań – charakterystyka.

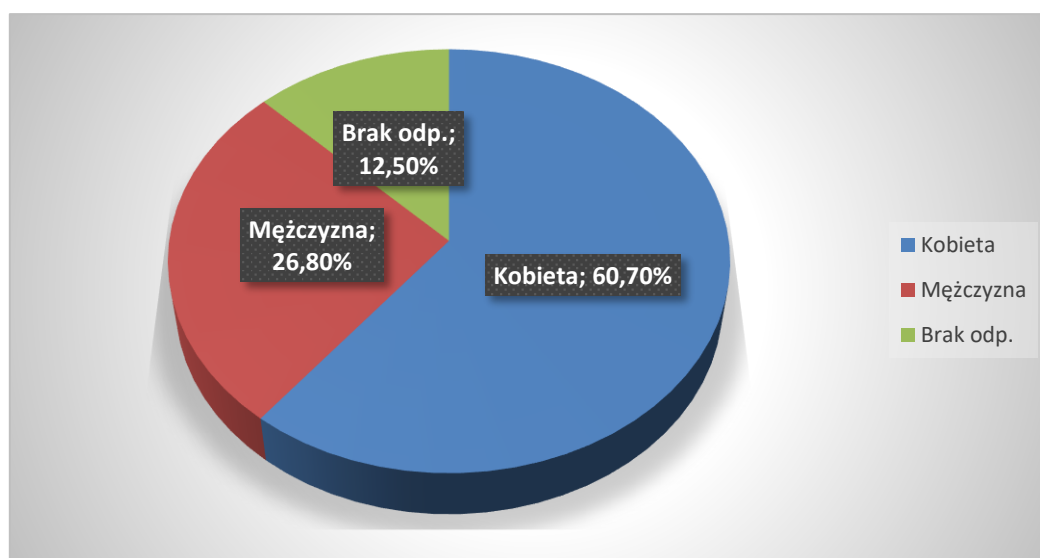
Płeć respondentów.

W badaniach na potrzeby diagnozy problemu przemocy w rodzinie w powiecie sokólskim uczestniczyli mieszkańcy o różnych cechach społeczno-demograficznych. Poniżej przedstawiony został opis z uwzględnieniem zmiennych niezależnych – płci, wieku, statusu zawodowego. Dobór próby był reprezentatywny w odniesieniu do płci mieszkańców. Podział badanych ze względu na płeć umożliwia interpretowanie odpowiedzi.

Jak wynika z prezentowanego poniżej wykresu rozkład charakteryzowanej cechy demograficznej był następujący 60,7 % stanowiły kobiety, natomiast 26,8 % to mężczyźni. 7 osób badanych nie określiło płci.

Wykres 1. Płeć badanych osób:

METRYCZKA: Płeć:

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
kobieta	34	60,7 %
mężczyzna	15	26,8 %

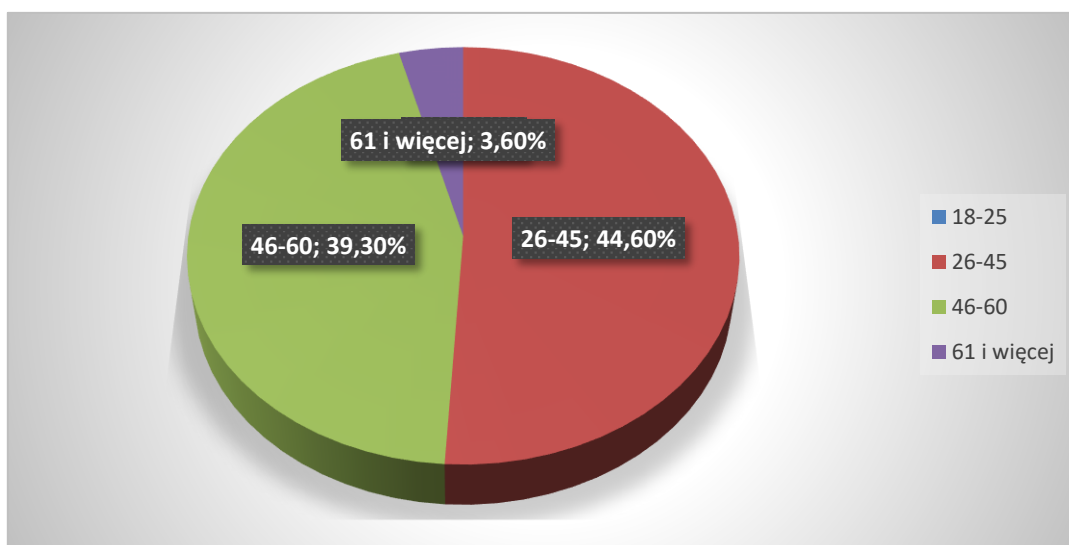
Brak odpowiedzi – 7 osób.

Wiek respondentów.

Kolejną zmienną to wiek badanych osób. Biorąc pod uwagę tę zmienną, możemy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 26 - 45 lat - 44,6% ankietowanych. Następną liczną grupą wiekową był wiek 46-60 lat -39,3%. Natomiast tylko 3,6% osób w wieku 61 lat i więcej. Żadna osoba w wieku 18-25 lat nie wypełniła ankiety. 7 osób badanych nie podało wieku.

Wykres 2. Wiek badanych osób:

Wiek:

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
18-25	0	0 %
26-45	25	44,6 %
46-60	22	39,3 %
61 i więcej	2	3,6 %

Brak odpowiedzi – 7 osób.

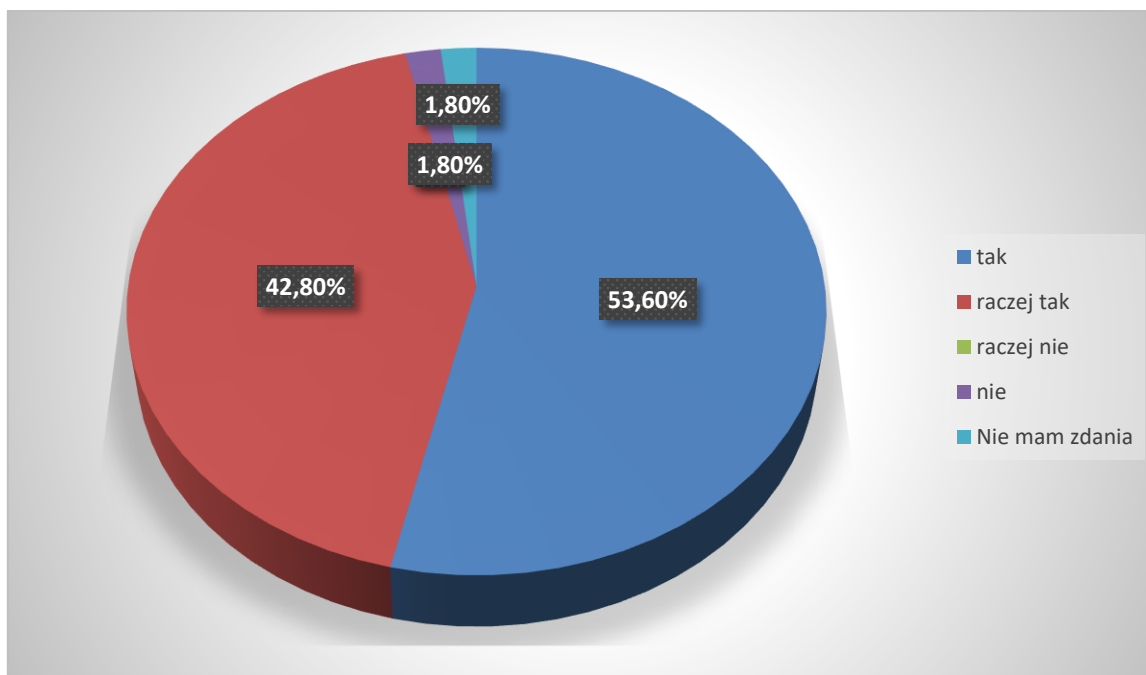
Zjawisko przemocy w powiecie sokólskim.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące bezpieczeństwa na terenie powiatu sokólskiego, najwięcej osób ankietowanych, na pytanie czy czują się bezpiecznie odpowiedziało, że tak – 30 osób (53,6%). Kolejną odpowiedzią respondentów była odpowiedź, raczej tak – 24 osób (42,8%). Natomiast 1 osoba (1,8%) wypowiedziała się, że nie czuje się bezpieczna na terenie powiatu sokólskiego, 1 osoba (1,8%) zaznaczyła, że nie ma zdania/trudno powiedzieć.

Wykres 3. Poczucie bezpieczeństwa badanych osób na terenie Powiatu Sokólskiego:

Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie naszego powiatu?

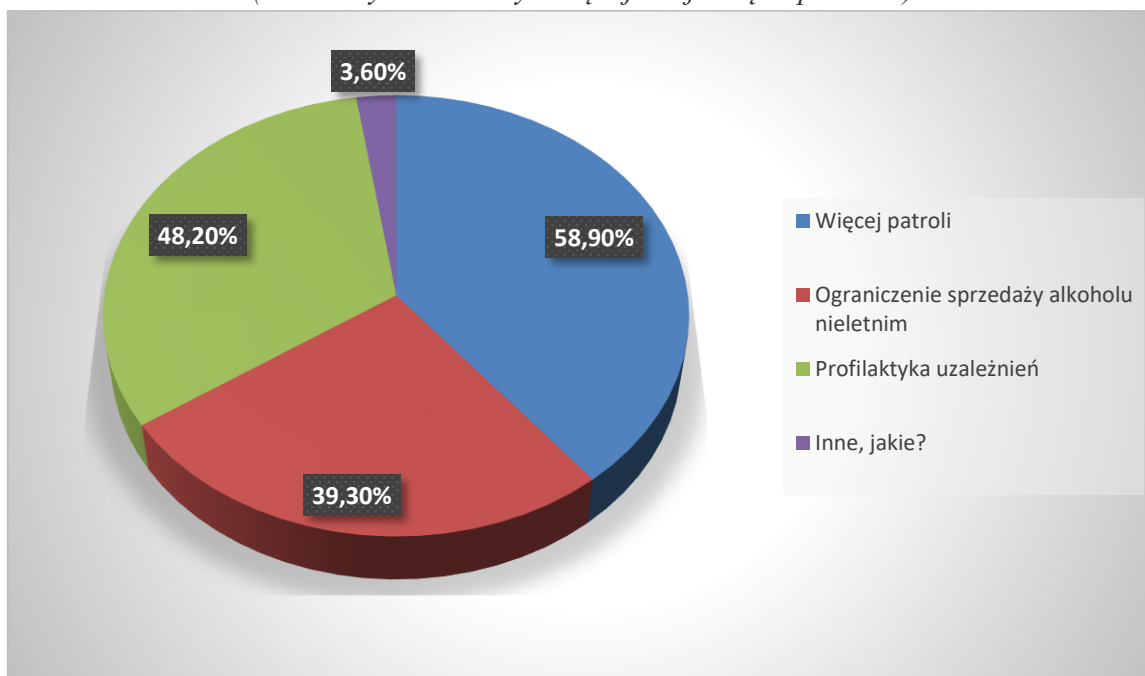
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
tak	30	53,6 %
raczej tak	24	42,8 %
raczej nie	0	0 %
nie	1	1,8 %
Nie mam zdania/trudno powiedzieć	1	1,8 %

Aspekty wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w powiecie sokólskim. – można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Najliczniejszą odpowiedzią było zwiększenie liczby patroli policji – 33 (58,9%) które spowodują poprawę bezpieczeństwa w powiecie sokólskim oraz odpowiedź akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień – 27 (48,2%). Natomiast odpowiedź ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży wyniosła liczbę – 22 (39,3%). Były też zaznaczone odpowiedzi inne, jakie 2 (3,60%); łobuzy niech wyjadą do Anglii, utworzenie poradni uzależnień.

Wykres 4. Możliwości wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Powiecie Sokólskim:

*Co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszym powiecie?
(można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)*

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
większą liczbą patroli policji	33	58,9 %
ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży	22	39,3 %
akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień	27	48,2 %
inne, jakie ?	2	3,60 %

Inne, jakie ?:

Łobuzy niech wyjadą do Anglii -1

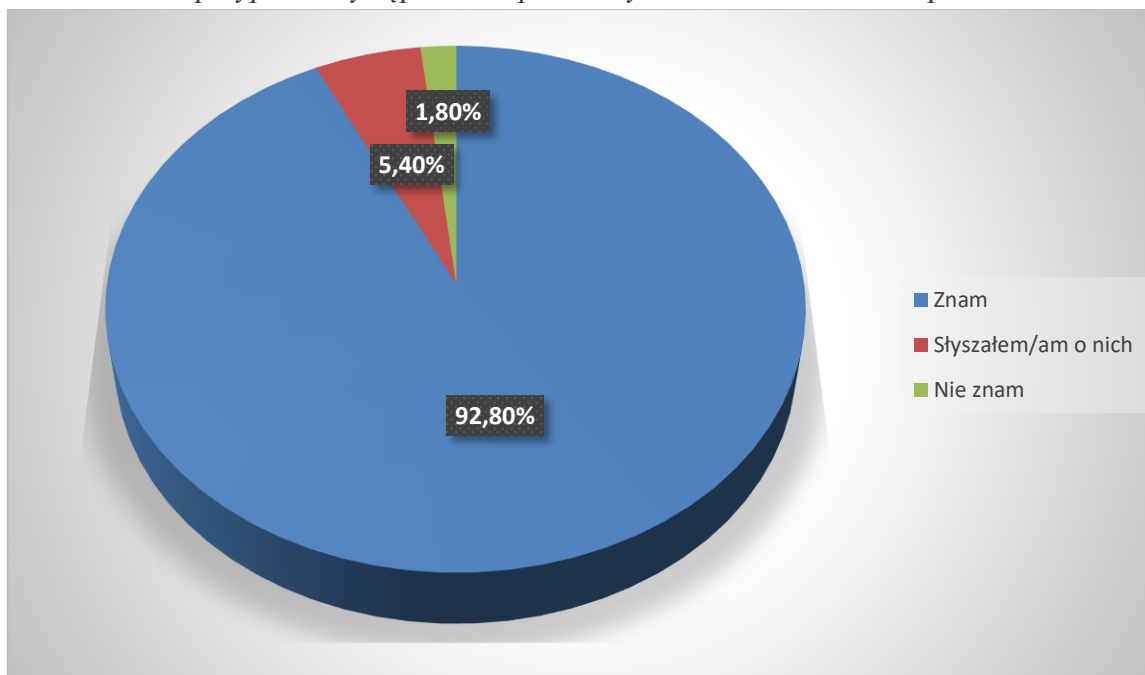
utworzenie poradni uzależnień – 1

Przypadki przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

Znaczna liczba respondentów poinformowała o tym, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego – 52 osób (89,3%), natomiast 3 osoby (5,4%) słyszały o występowaniu przemocy. Tylko 1 osoba (1,8%) nie zna takich przypadków.

Wykres 5. Przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego:

Czy zna Pan/Pani przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego?

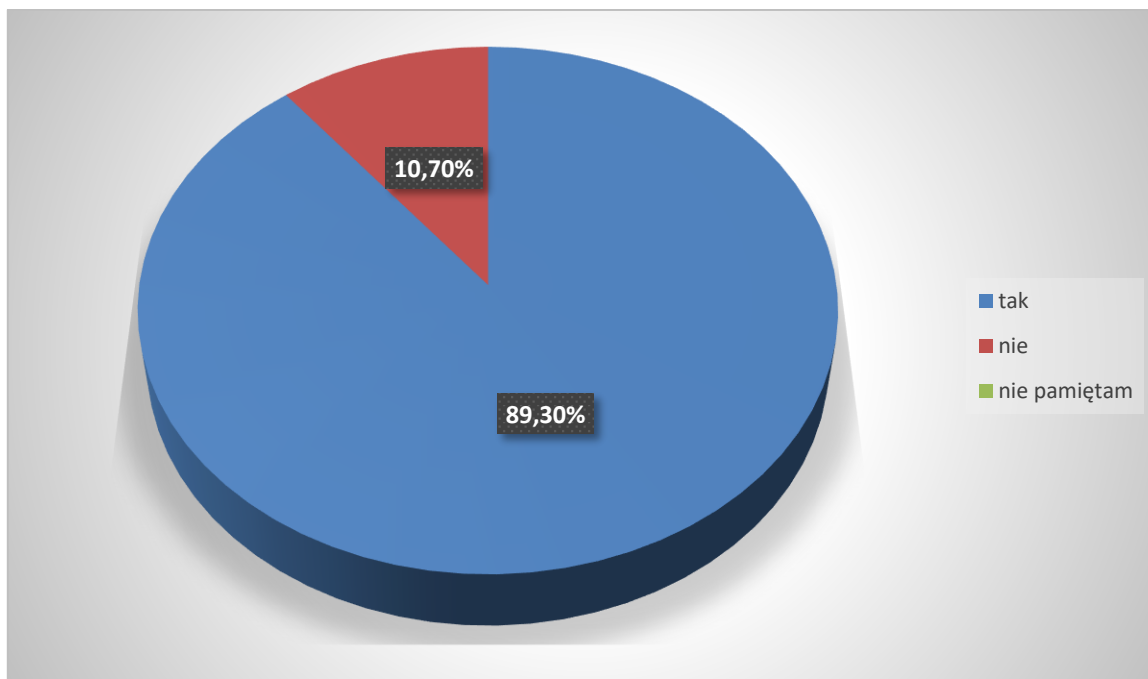
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Znam takie przypadki	52	92,8 %
Słyszałem/am o nich	3	5,4 %
Nie znam takich przypadków	1	1,8 %

Informacja o bezpośrednim kontakcie z przemocą w rodzinie w powiecie sokólskim.

Spora liczba respondentów miała bezpośredni kontakt z przemocą w rodzinie, bo aż 50 osób (89,3 %). Natomiast 6 osób (10,7 %) nie miało kontaktu z przemocą rodzinną. Odpowiedzi nie pamiętam nie udzieliła żadna osoba ankietowana.

Wykres 6. Bezpośrednia styczność ludzi ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w Powiecie Sokólskim:

Czy spotkała się Pan/Pani bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie?

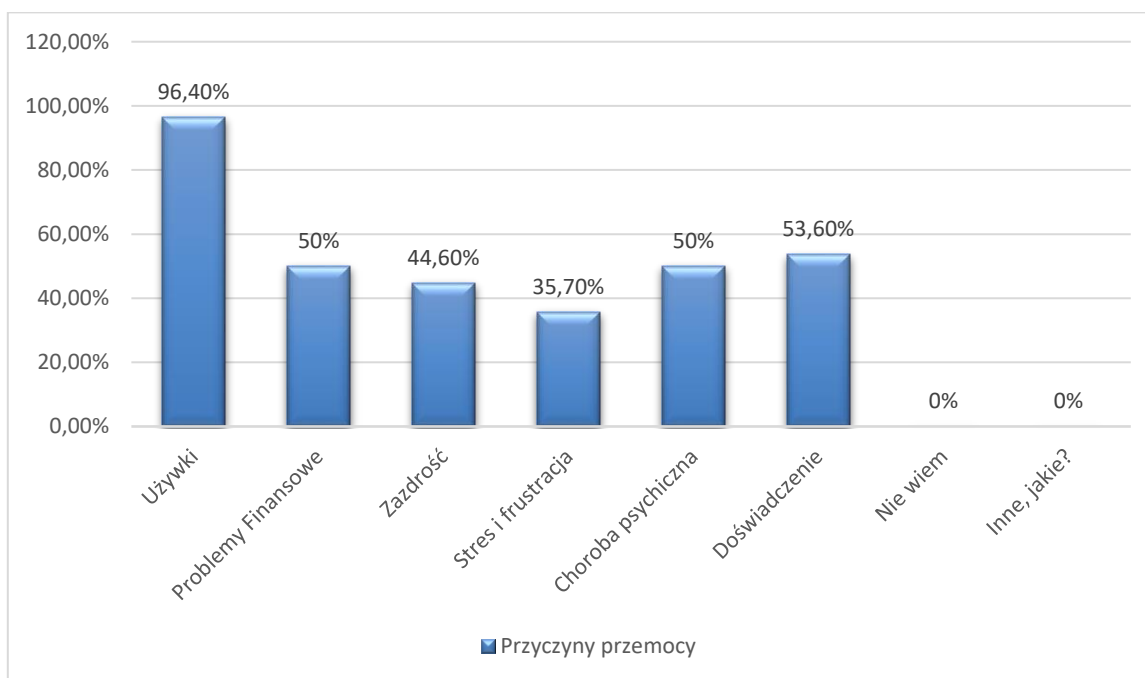
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
tak	50	89,3 %
nie	6	10,7 %
Nie pamiętam	0	0 %

Najczęstsze przyczyny przemocy w rodzinie wg. Respondentów.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego przy możliwości zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi najczęściej zaznaczaną odpowiedzią były używki np.: alkohol, narkotyki itp. – 54 osób (96,4 %). Więcej niż połowa respondentów odpowiedziało, że doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego są przyczyną przemocy w rodzinie – 30 osób (53,6%). Natomiast 28 osób (50 %) jako przyczyny które mają znaczny wpływ na występowanie przemocy w rodzinie zazaczyło odpowiedzi problemy finansowe oraz choroby psychiczne. Zazdrość, jako przyczynę występowania niniejszego zjawiska wskazało 25 osób (44,6%). 20 osób (35,7 5) ankietowanych, iż wpływ na występowanie przemocy w rodzinie ma stres i frustracja. Odpowiedzi nie wiem?, inne, jakie? Wyniosła liczbę 0.

Wykres 7. Przyczyn przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego według badanych osób:

Czy według Pana/Pani jest najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

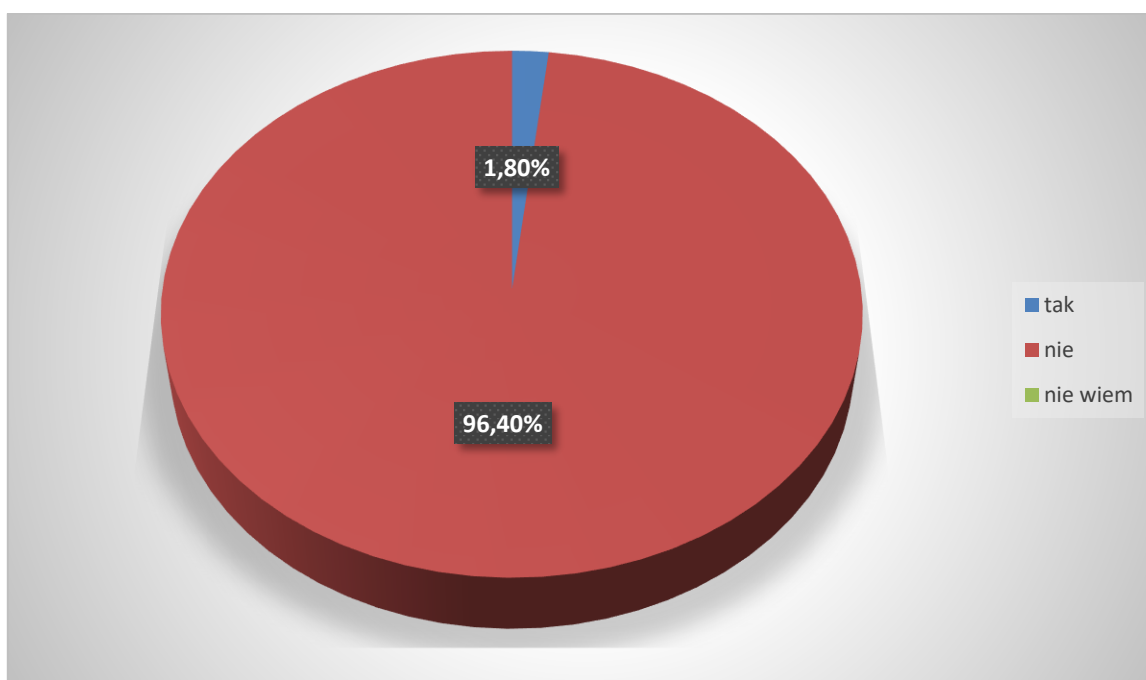
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Używki np. alkohol, narkotyki itp.	54	96,4 %
Problemy finansowe	28	50 %
zazdrość	25	44,6 %
Stres i frustracja	20	35,7 %
Choroba psychiczna	28	50 %
Doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego	30	53,6 %
Nie wiem	0	0 %
Inne, jakie?	0	0 %

Zdaniem respondentów na temat, czy przemoc w rodzinie jest sprawą prywatną, czy też nie – otrzymano poniższe wyniki.

Większa część osób ankietowanych odpowiedziało, że przemoc nie powinna być sprawą prywatną – 54 osób (96,4%), 1 osoba (1,8 %) uważa, że tak, 0 osób – nie wiem. 1 osoba (1,8 %) nie udzieliła odpowiedzi na niniejsze pytanie.

Wykres 8. Opinia badanych osób na temat ich spostrzeżenia przemocy w rodzinie w kontekście społecznym:

Jak Pana/Pani uważa, czy przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, czy nikt nie powinien się wtrącać?

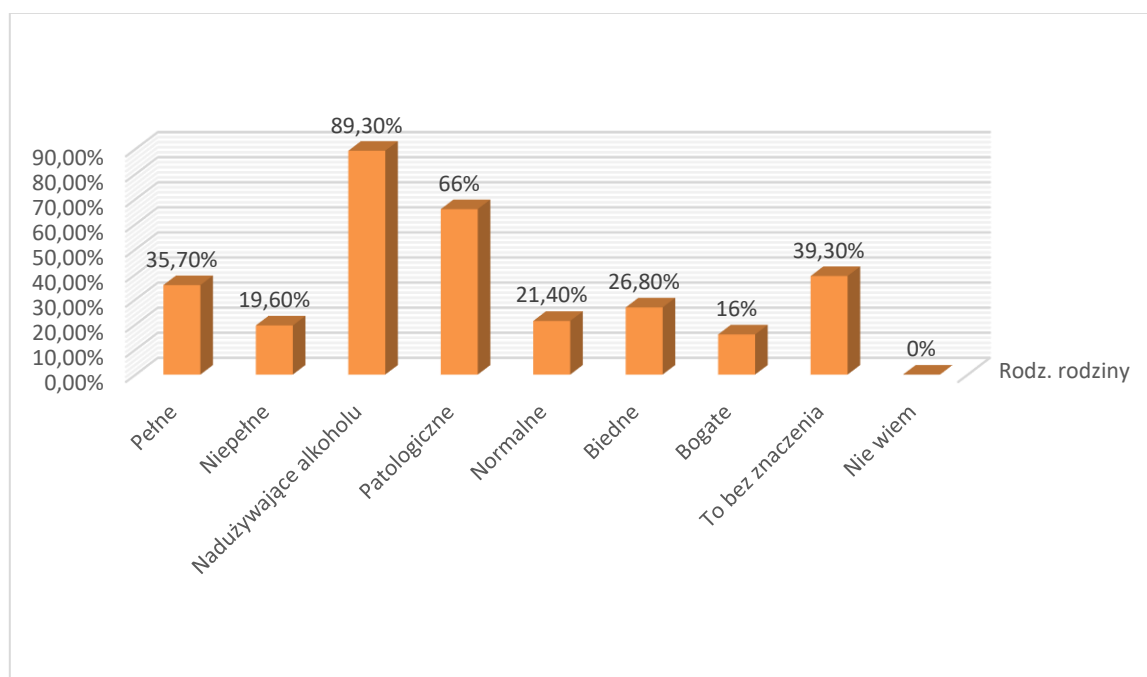
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
tak	1	1,8 %
nie	54	96,4 %
Nie wiem	0	0 %

W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc.

W odpowiedzi na zadane pytanie dotyczące: „W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?” przy możliwości zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi najczęściej zaznaczano -nadużywających alkoholu - 50 osób (89,3 %). Dużo ankietowanych miało również zdanie, że przemoc występuje w rodzinach patologicznych- 37 osób (66,0 %). 22 osoby (39,3 %) stwierdziły, iż to bez znaczenia, podobny wynik – 20 osób (35,7 %) zaznaczyło, iż w pełnych. Natomiast biednych zaznaczyło 15 osób (26,8 %), 12 osób (21,68%) normalnych, 11 osób (19,6 %) niepełnych. Najmniej przemocy według ankietowanych występuje w rodzinach bogatych 9 osób (39,3 %). Odpowiedź nie wiem wyniosła 0.

Wykres 9. Rodziny, w których najczęściej występuje problem przemocy:

Czy wie Pan/Pani, w jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc? (Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

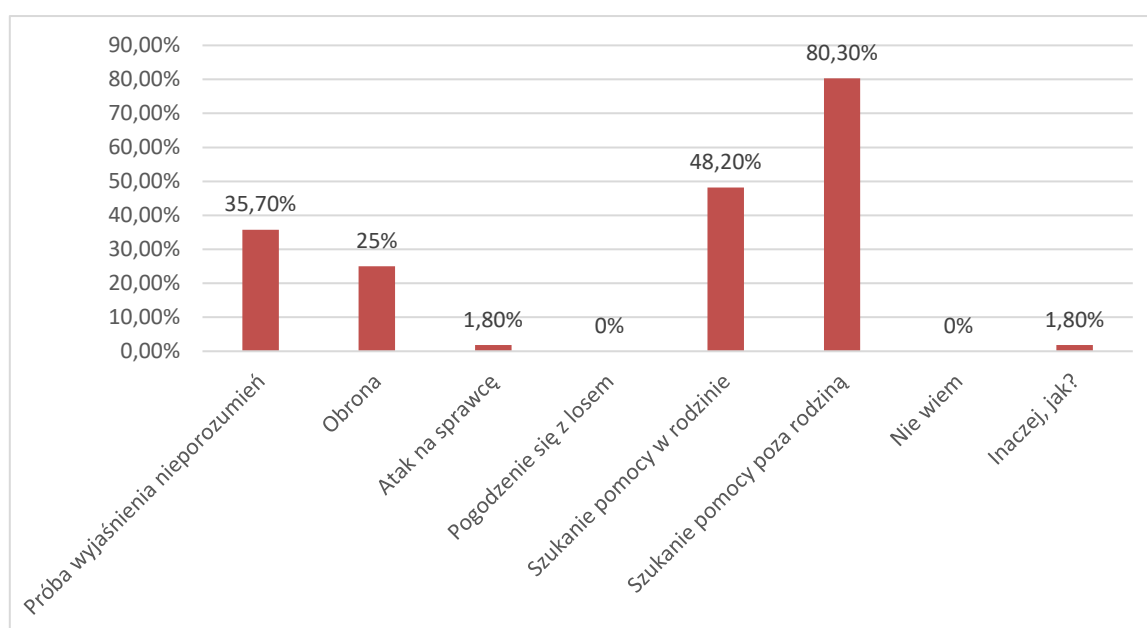
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
pełnych	20	35,7 %
niepełnych	11	19,6 %
Nadużywających alkohol	50	89,3 %
patologicznych	37	66,0 %
normalnych	12	21,4 %
biednych	15	26,8 %
bogatych	9	16,0 %
To bez znaczenia	22	39,3 %
Nie wiem	0	0 %

Jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie.

Ankietowani mogli zaznaczyć również i w tym pytaniu wiele odpowiedzi. Zgodnie z przedstawionymi deklaracjami uczestników badania najczęściej osób stwierdziło, że ofiara powinna szukać pomocy poza rodziną – 45 osób (89,3 %). Dużo mniej osób uważa, że szukać pomocy w rodzinie – 27 osób (48,2 %) lub próbować wyjaśnić nieporozumienia - 20 osób (35,7 %). Bronić się od sprawcy zaznaczyło 14 osób (25%). 1 osoba (1,8%) uznała, że należałoby atakować sprawcę. Pogodzić się z losem i nie wiem odnotowano 0 osób. 1 osoba (1,8 %) zaznaczyła odpowiedź Inaczej, jak – poinformować instytucje pomocowe.

Wykres 10. Zachowanie ofiar przemocy w rodzinie wg. Respondentów:

Jak Pan/Pani zdaniem powinna zachować się ofiara przemocy w rodzinie?

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Próbować wyjaśnić nieporozumienia	20	35,7 %
Bronić się	14	25 %
Atakować sprawcę	1	1,8 %
Pogodzić się z losem	0	0 %
Szukać pomocy w rodzinie	27	48,2 %
Szukać pomocy poza rodziną	45	80,3 %

Nie wiem	0	0 %
Inaczej, jak?	1	1,8 %

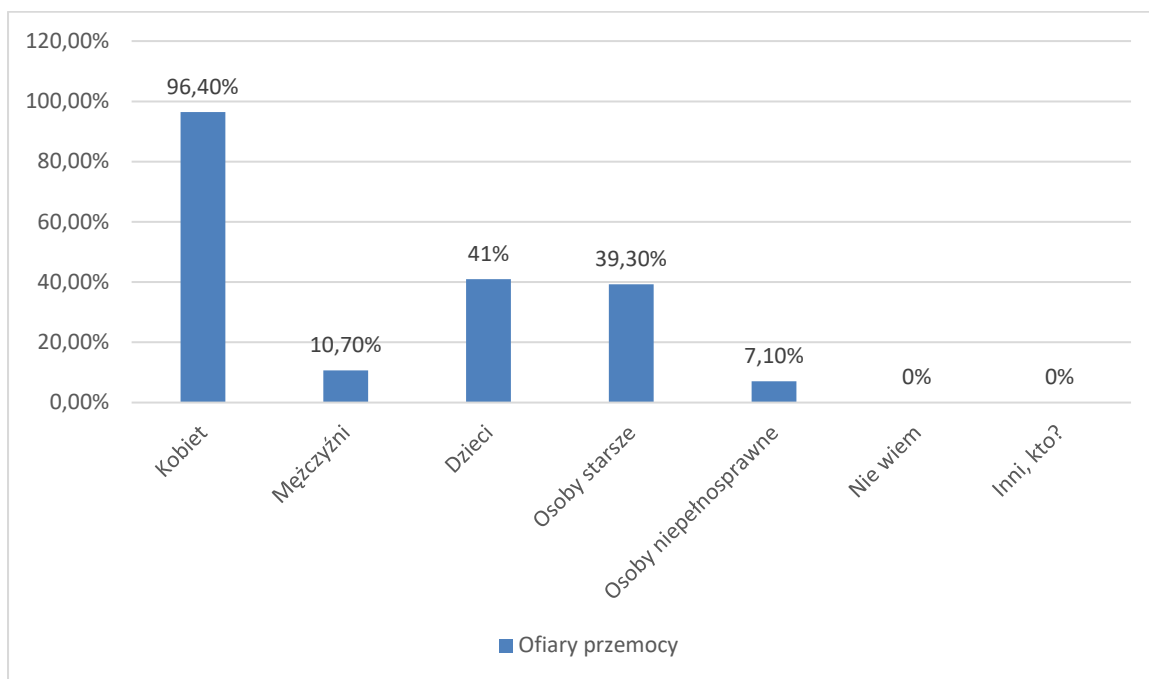
Inaczej, jak?- poinformować instytucje pomocowe.

Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców Powiatu Sokólskiego.

Najwięcej 54 osoby (96,4 %) respondentów uważa, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety. Mniejszy odsetek mieszkańców powiatu sokólskiego 23 (41,0 %) wskazuje dzieci, jako najczęstsze ofiary przemocy w rodzinie oraz osoby starsze - 22 osoby (39,3 %). ^ osób (10,7 %) wskazało mężczyzn, jako ofiary przemocy domowej. \$ osoby (7,1 %) wskazało na osoby niepełnosprawne, jako doświadczające przemocy w rodzinie. *Odpowiedź nie wiem i inni, kto?* wyniosła liczbę 0. *Musimy zauważyć, że każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, stąd też suma wszystkich wskaźników jest większa niż 100 %.*

Wykres 11. Ofiary przemocy w rodzinie w Powiecie Sokólskim:

Kto według Pana/Pani wiedzy jest najczęściej OFIARĄ przemocy w rodzinie ?

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
kobiety	54	96,4 %
Mężczyźni	6	10,7 %
dzieci	23	41,0 %
Osoby starsze	22	39,3 %

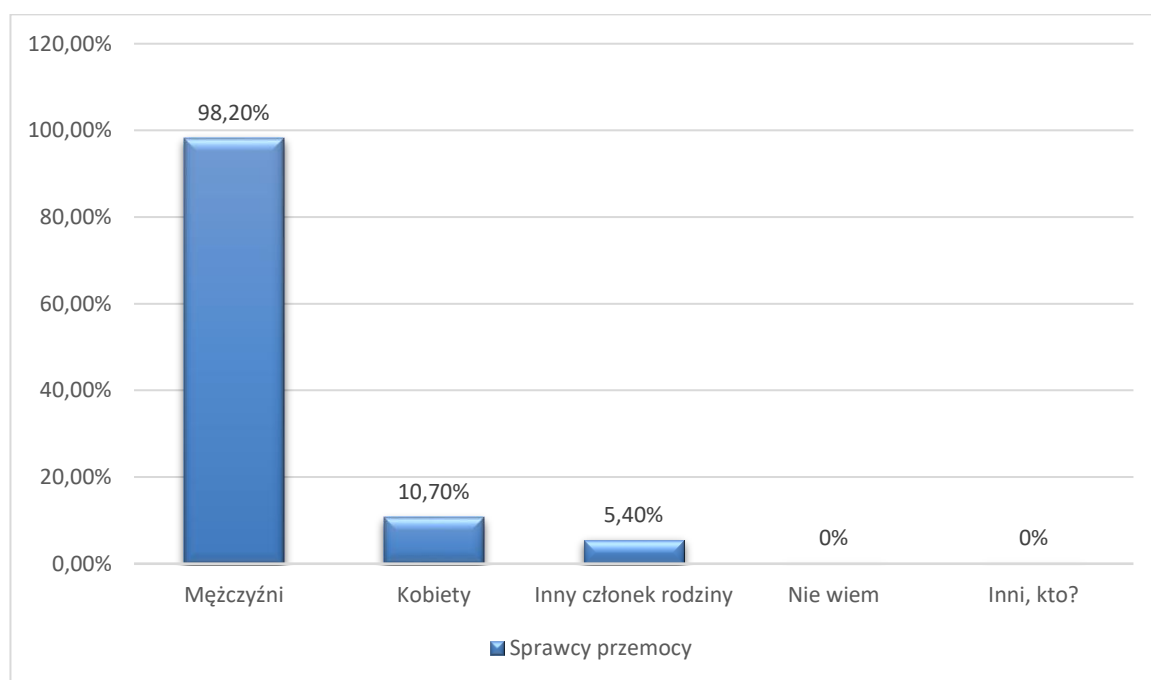
Osoby niepełnosprawne	4	7,1 %
Nie wiem	0	0 %
Inni, kto?	0	0 %

Zdaniem respondentów na temat wiedzy, kto jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie - otrzymano poniższe wyniki.

Ankietowani mogli zaznaczyć również i w tym pytaniu wiele odpowiedzi. Respondenci uważają, że najczęściej takimi osobami byli mężczyźni – 55 osób (98,2 %) Respondenci zgłosili także, że sprawcami mogłyby być kobiety – 6 osób (10,7 %), zaś 3 osoby (5,4 %) wskazały w odpowiedzi „inni członkowie rodziny” i 1 osoba (1,8 %) wskazała na dzieci, jako sprawców przemocy w rodzinie. *Odpowiedź nie wiem i inni, kto? wyniosła liczbę 0*

Wykres 12. Wiedza badanych na temat SPRAWCÓW stosujących przemoc w rodzinie:

Kto według Pana/Pani wiedzy jest najczęstszym SPRAWCĄ przemocy w rodzinie?

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Kobiety	6	10,7 %
Mężczyźni	55	98,2 %

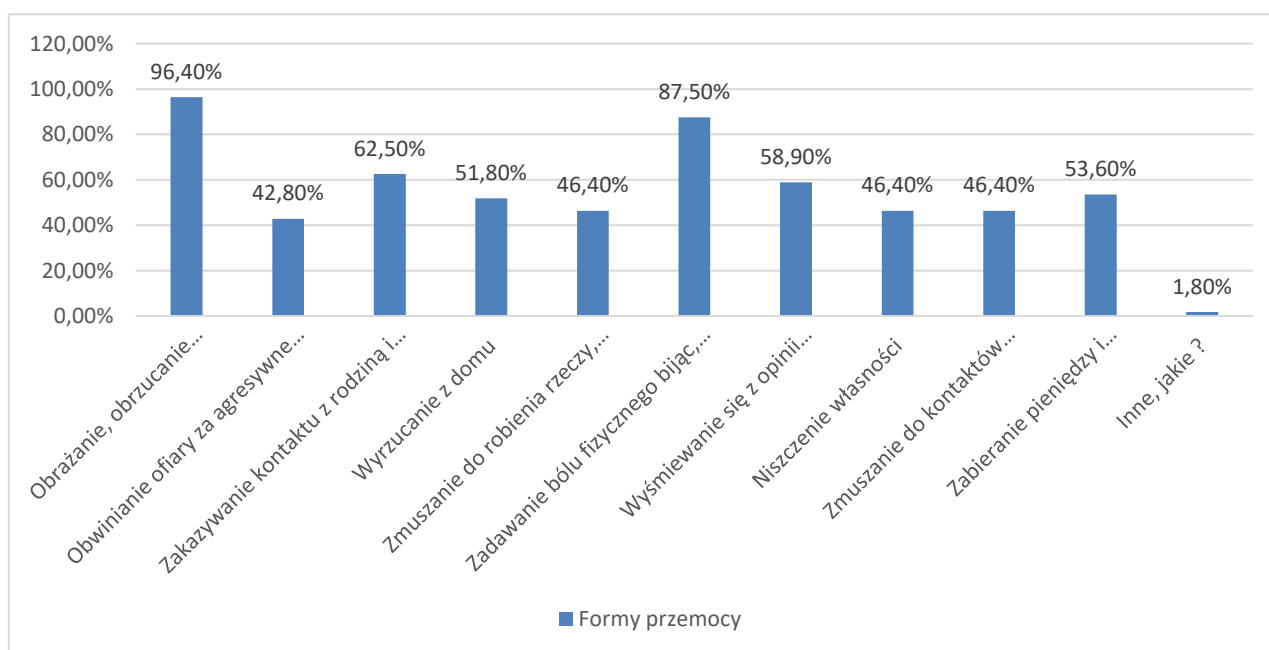
Dzieci	1	1, 8%
Inni członkowie rodziny	3	5, 4%
Nie wiem	0	0 %
Inni, kto?	0	0 %

Formy przemocy mające miejsce w rodzinie w powiecie sokólskim.

Wyniki zamieszczone w poniższym wykresie wskazują, jakie formy przemocy zdaniem respondentów występują na terenie powiatu sokólskiego. Ankietowani mogli zaznaczyć również i w tym pytaniu wiele odpowiedzi. Dominującą formą przemocy, którą wskazali respondenci jest przemoc psychiczna tj.: obrażanie, obrzucanie wyzwiskami, przekleństwami – 54 osoby (96,4 %), zadawanie bólu fizycznego, bijąc, popychając czy policzkując - 49 osób (87,5 %), zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi – 35 osób (62,5%), wyśmiewanie się z opinii, poglądów oraz zawstydzanie w obecności innych – 33 osoby (58,9%), zabieranie pieniędzy i nieustanne kontrolowanie wydatków – 30 osób (53,6%), wyrzucanie z domu – 29 osób (51,8%). Mniejsza grupa respondentów zaznaczyła, że do stosowanych form przemocy należy: zmuszanie do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające -26 osób (46,4%). Taka sama grupa osób ankietowanych - 26 osób (46,4%) zaznaczyła niszczenie własności, oraz zmuszanie do kontaktów seksualnych - 26 osób (46,4%). Natomiast 24 osoby (42,8%) jako formę przemocy wymieniło odpowiedź „obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy”, inne, jakie? „chęć dominacji nad kimś”- 1 osoba (1,8%).

Wykres 13. Formy przemocy na terenie Powiatu Sokólskiego:

Jakie formy przemocy według Pana/Pani mogą mieć miejsce w rodzinie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Obrażanie, obrzucanie wyzwiskami, przekleństwami	54	96,4 %
Obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy	24	42,8 %
Zakazywanie kontaktu z rodziną i znajomymi	35	62,5 %
Wyrzucanie z domu	29	51,8 %
Zmuszanie do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające	26	46,4 %
Zadawanie bólu fizycznego bijąc, popychając, czy policzkując	49	87,5 %
Wyśmiewanie się z opinii poglądów oraz zawstydzanie w obecności innych	33	58,9 %
Niszczanie własności	26	46,4 %
Zmuszanie do kontaktów seksualnych	26	46,4 %
Zabieranie pieniędzy i nieustanne kontrolowanie wydatków	30	53,6 %
Inne, jakie?	1	1,8 %

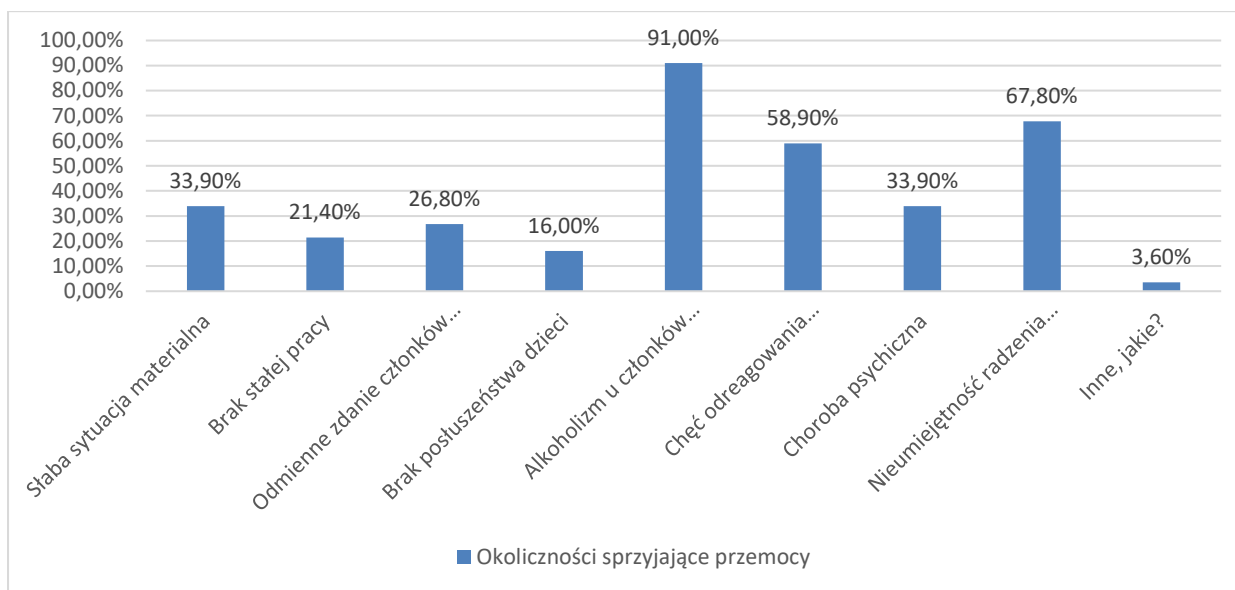
Inne, jakie?- chęć dominacji nad kimś – 1

Okoliczności sprzyjające występowaniu przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

Wyniki zamieszczone w poniższej tabeli wskazują, jakie okoliczności zdaniem respondentów mogą determinować wystąpienie przemocy fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej w rodzinie. Poglądy mieszkańców powiatu sokólskiego wskazują najczęściej odpowiedzi na takie okoliczności jak alkoholizm u członków rodziny – 51 osób (91,0 %). Następnie 38 osób (67,8 %) jako czynnik motywujący do zachowań przemocowych wskazało nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi, chęć odreagowania niepowodzeń - 33 osoby (58,9 %). Innymi czynnikami, które mogą sprzyjać, wystąpieniu zjawiska przemocy w rodzinie są równomiernie słaba sytuacja materialna, choroba psychiczna – 19 osób (33,9 %). Ankietowanemu w mniejszym stopniu podzielają pogląd, że do okoliczności sprzyjających stosowania przemocy należą: odmienne zdanie członków rodziny – 15 osób (26,8 %), brak stałej pracy – 12 osób (21,4 %). Najmniej osób uważa, że nieposłuszeństwo dzieci jest sprzyjające dla występowania zachowań przemocowych w rodzinie – 9 osób (16,0 %) oraz inne, jakie? wymieniono czynniki: wykluczenie społeczne, brak wzajemnego szacunku - 2 osoby (3,6 %). W tym pytaniu, również można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 14. Opinia badanych na temat okoliczności powodujących występowanie przemocy w rodzinie.

Skąd według Pana/Pani bierze się przemoc w stosunku do członków rodziny? (Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Słaba sytuacja materialna	19	33,9 %
Brak stałej pracy	12	21,4 %
Odmienne zdanie członków rodziny	15	26,8 %
Brak posłuszeństwa dzieci	9	16,0 %
Alkoholizm u członków rodziny	51	91,0 %
Chęć odreagowania niepowodzeń	33	58,9 %
Choroba psychiczna	19	33,9 %
Nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi	38	67,8 %
Inne, jakie	2	3,6 %

Inne, jakie?: 1 os - wkluczenie społeczne w rodzinie, 1 os – brak wzajemnego szacunku

Reakcja na przejaw przemocy w rodzinie wg. respondentów.

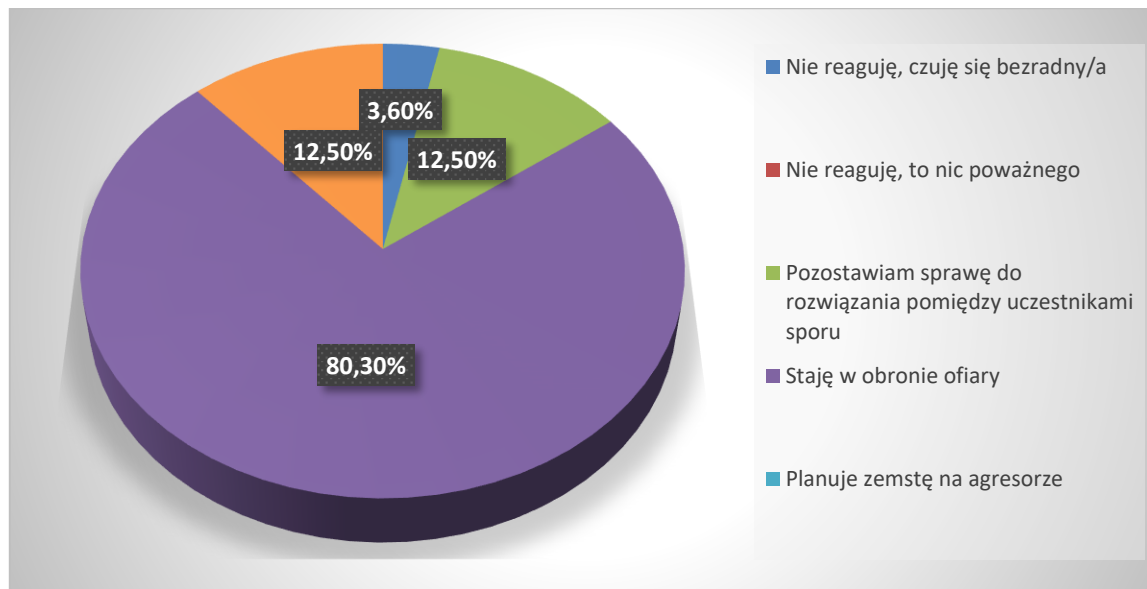
Większość ankietowanych deklarowała, że staje w obronie ofiary przemocy - 45 osób (80,3 %). Dużo mniej głosów na ww. temat miała odpowiedź: pozostawiam sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sporu – 7 osób (12,5 %) oraz 2 osoby (3,6 %) nie reagują, czują się bezradny/a. Odpowiedź planuje zemstę na agresorze i nie reaguję, to nic poważnego 0 osób (0%). 7 osób (12,50 %) zaznaczyło odpowiedź inny, jaki? –

2 osoby – procedura NK, 4 osoby – powiadomienie innych służb, 1 osoba – wzajemna rozmowa. Respondenci wg. Tych wyników czuli się odpowiedzialni za ofiary przemocy.

Wykres 15. Osobista reakcja mieszkańców Powiatu Sokólskiego na przemoc w rodzinie:

W jaki sposób zareagowałabym/a Pan/Pani na przejaw przemocy w rodzinie?

(Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Nie reaguję, czuję się bezradny/a	2	3,6 %
Nie reaguję, to nic poważnego	0	0 %
Pozostawiam sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sporu	7	12,5 %
Staję w obronie ofiary	45	80,3 %
Planuje zemstę na agresorze	0	0 %
Inny, jaki?	7	12,5 %

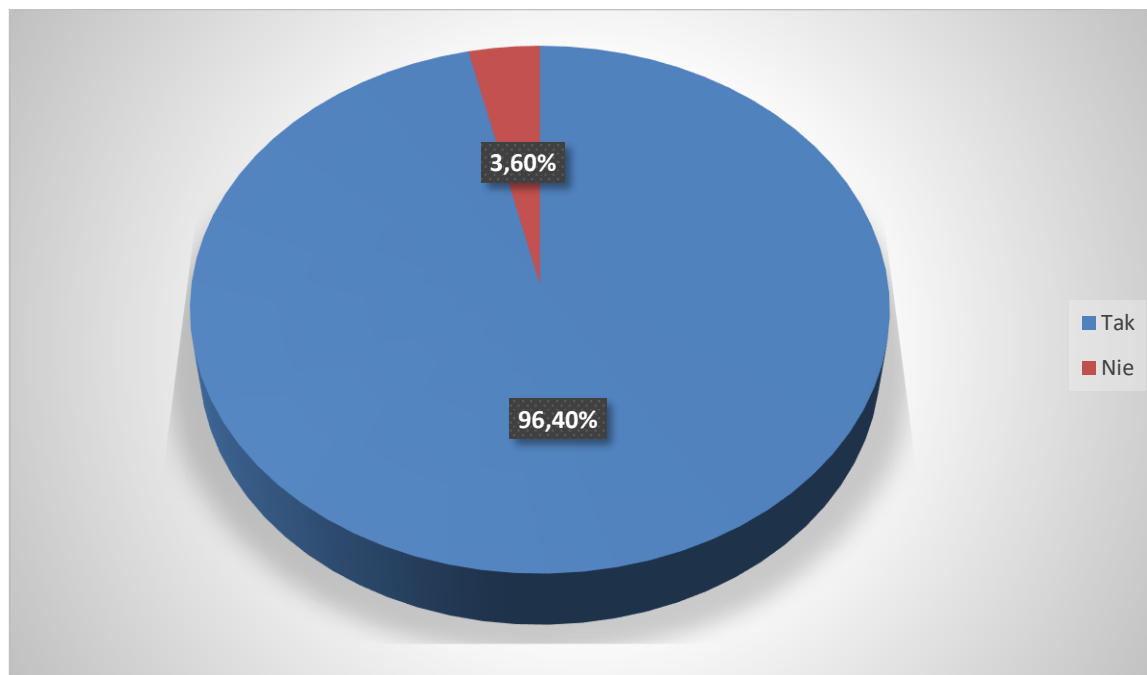
1 os brak odpowiedzi, inny, jaki?- 7 osób (2 osoby – procedura NK, 4 osoby – powiadomienie innych służb, 1 osoba – wzajemna rozmowa).

Informacja na temat wiedzy o istnieniu Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie sokólskim.

Większość osób z terenu powiatu sokólskiego słyszała o działaniu Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, co powoduje zadawalający wynik – 54 osoby (96,4 %). Tylko 2 osoby (3,6 %) nie słyszała o istnieniu ww. Zespołów.

Wykres 16. Świadomość mieszkańców Powiatu Sokólskiego na temat istnienia Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w Powiecie Sokólskim.

Czy słyszał/a Pan/Pani o Gminnych Zespołach Interdyscyplinarnych w powiecie sokólskim?

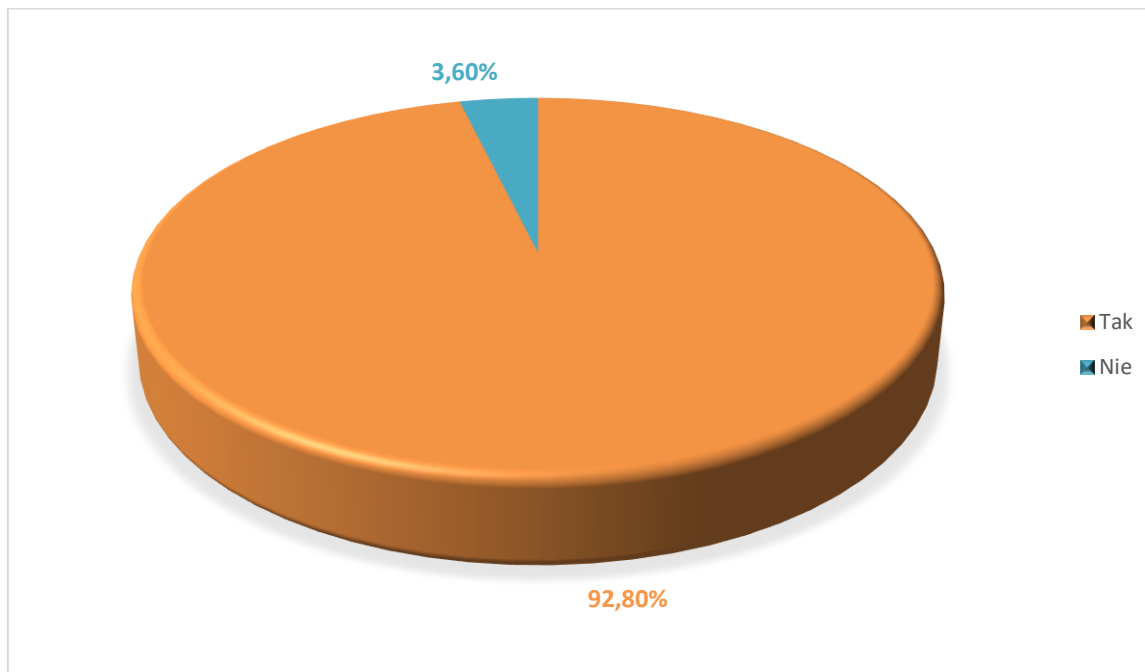
ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Tak	54	96,4 %
Nie	2	3,6 %

Ocena wiedzy ankietowanych dotycząca świadomości o miejscach pomocy dla osób dotkniętych przemocą.

Pozytywnym wnioskiem, który wynika z badań jest bardzo wysoki stopień świadomości społecznej mieszkańców i stopień wiedzy na temat szukania pomocy, z których mogą skorzystać ofiary przemocy w rodzinie. Mieszkańców z terenu powiatu sokólskiego poproszono, również o to, czy wiedzą gdzie mają szukać pomocy, jeśli będą świadkami przemocy. Z poniższego wykresu wynika, że - 52 osoby (92,8 %) wie gdzie powinno się szukać pomocy, natomiast 2 osoby (3,6 %) nie wie, gdzie otrzyma pomoc.

Wykres 17. Świadomości badanych osób na temat miejsc udzielania pomocy dla osób dotkniętych przemocą na terenie Powiatu Sokólskiego

Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w powiecie sokólskim w przypadku doświadczenia przemocy?

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Tak	52	92,8 %
Nie	2	3,6 %

2 os nie udzieliły odpowiedzi.

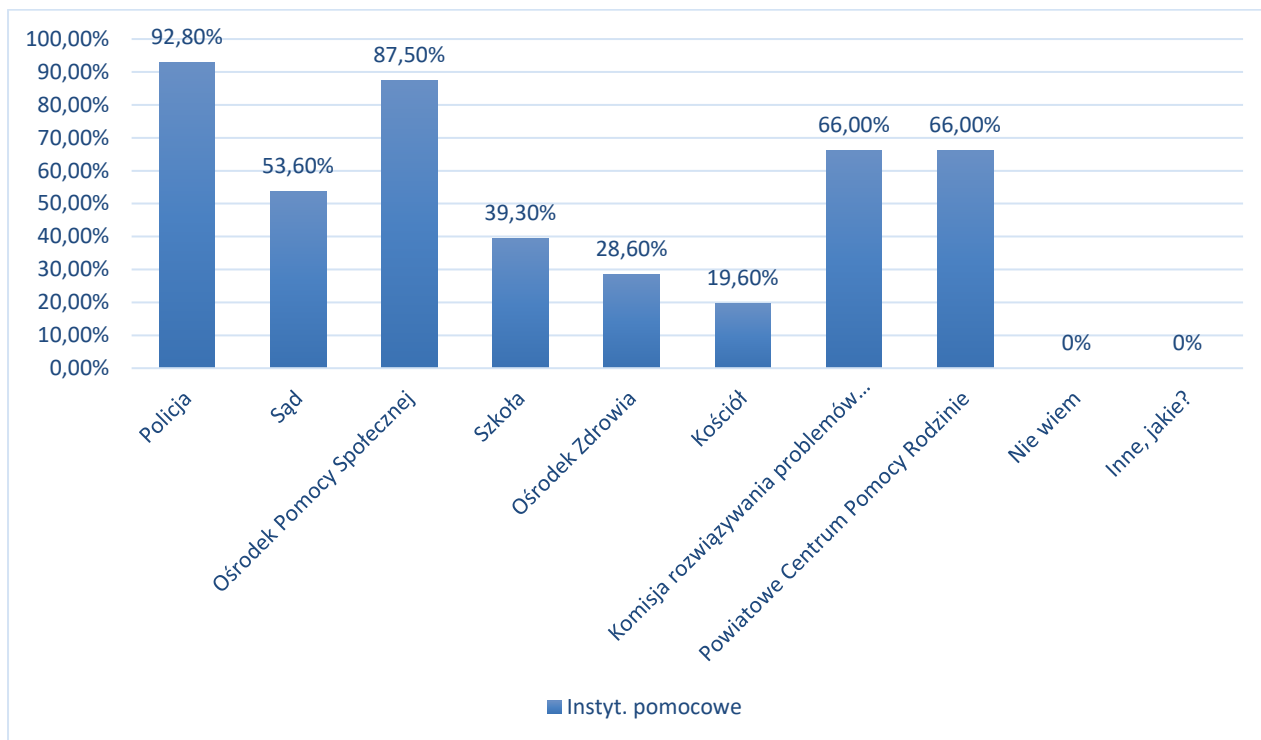
Ocena wiedzy ankietowanych dotycząca świadomości o instytucjach świadczących pomoc dla osób dotkniętych przemocą na terenie powiatu sokólskiego.

Według przedstawionych danych wynika, iż zdecydowana większość mieszkańców powiatu sokólskiego deklaruje znajomość różnych instytucji, które na terenie powiatu pomagają ofiarom przemocy w rodzinie. Niezależnie od odpowiedzi na powyższe pytanie, respondenci zostali zapytani o stopień znajomości konkretnych instytucji pomocowych. Najwięcej respondentów wskazało takie instytucje jak: policja - 52 osoby (92,8 %) , ośrodki pomocy społecznej – 49 osób (87,5 %). Mniejsza grupa respondentów wskazała na takie instytucje, z których może skorzystać ofiary przemocy w rodzinie w powiecie sokólskim jak: komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – 37 osób (66,0 %). Osiągając wynik równoważny. Następnie sąd - 30 osób (53,6 %), szkoła – 22 osoby (39,3 %). Kościół oznaczyło 11 osób (19,6 %). Odpowiedzi nie wiem oraz inne, jakie? Nie oznaczono – 0 osób. 3 osoby z pośród grupy badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Wykres 18. Preferencje badanych osób na temat najskuteczniejszych według nich instytucji pomocowych dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego:

Pana/Pani zdaniem na pomoc, jakich instytucji może liczyć ofiara przemocy w rodzinie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Policja	52	92,8 %
Sąd	30	53,6 %
Ośrodek Pomocy Społecznej	49	87,5 %
Szkoła	22	39,3 %
Ośrodek Zdrowia	16	28,6 %
Kościół	11	19,6 %
Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	37	66,0 %
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	37	66,0 %
Nie wiem	0	0 %
Inne, jakie	0	0 %

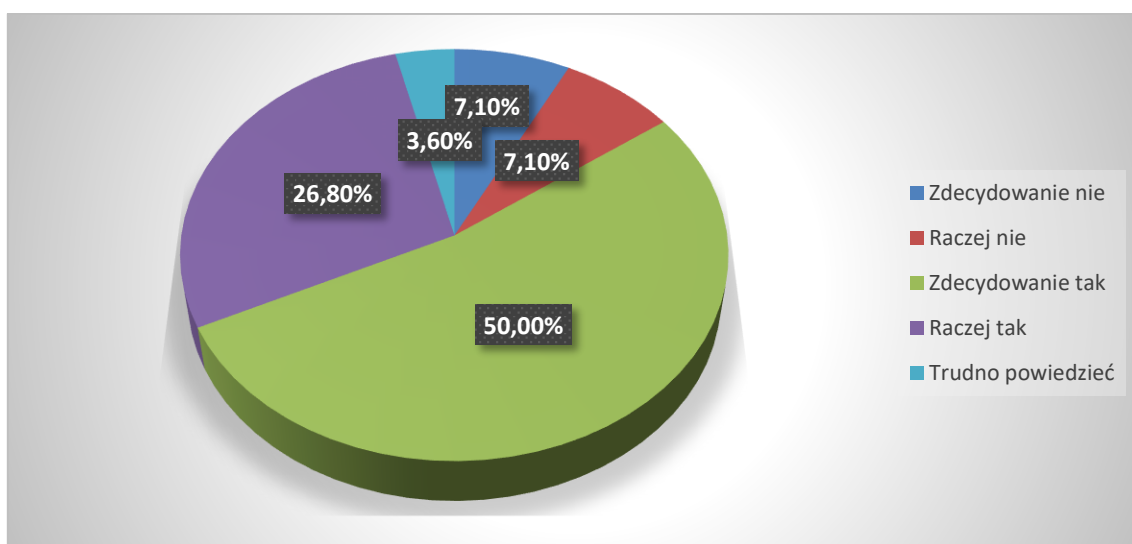
3 os nie udzieliły odpowiedzi.

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

Respondenci w większej liczbie osób zgodnie stwierdzili, że ofiary przemocy zdecydowanie mogą liczyć na pomoc na terenie powiatu sokólskiego – 28 osób (50,0 %) oraz raczej mogą liczyć na pomoc – 15 osób (26,8 %). Jest to zadawalający wynik badania dla powiatu sokólskiego, chociaż ankietowani również odpowiedzieli, że raczej nie czują, aby ta pomoc była udostępniona – 4 osoby (7,1 %) oraz zdecydowanie nie mogą liczyć na pomoc – 4 osoby (7,1 %). Trudno powiedzieć, odpowiedzieli - 2 osoby (3,6 %).

Wykres 19. Opinia badanych osób na temat pomocy udzielanej ofiarom dotkniętym przemocą na terenie Powiatu Sokólskiego.

Czy Pana/Pani zdaniem ofiary przemocy na terenie powiatu sokólskiego mogą liczyć na pomoc?

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Zdecydowanie nie	4	7,1 %
Raczej nie	4	7,1 %
Zdecydowanie tak	28	50,0 %
Raczej tak	15	26,8 %
Trudno powiedzieć	2	3,6 %

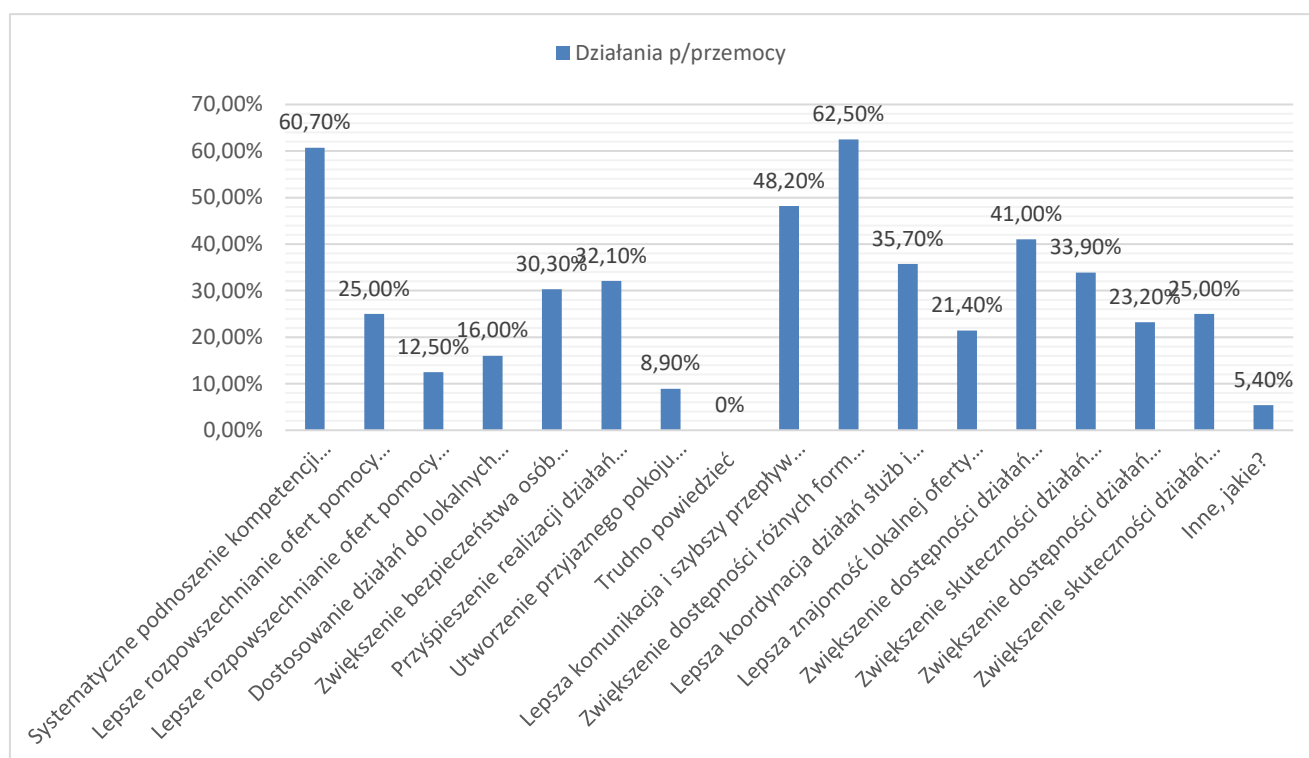
3 os nie udzieliły odpowiedzi.

Zmiany, jakie powinny nastąpić, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

W tym pytaniu również osoby wypełniające ankietę miały możliwość na zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi. Ankietowani w największym procencie odpowiedzieli, że zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy skutecznymi by przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 35 osób (62,5 %). W podobnej ilości osób wskazało systematyczne podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb - 34 osoby (60,7 %), zaś 27 osób (48,2 %) uważa, że, należałoby ulepszyć komunikację szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb. Inni respondenci stwierdzili, że równie ważną kwestią jest zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób doznających przemocy – 23 osoby (41,0 %). Za jeden z ważnych czynników wskazano również: lepsza koordynacja działań służb i instytucji – 20 osób (35,7 %). Następnie 19 osób (33,0 %) zaznaczyło odpowiedź zwiększenie skuteczności działań pomocowych dla osób doznających przemocy, 18 osób (32,1 %) wskazało przyspieszenie realizacji działań pomocowych i interwencyjnych. Zwiększenie bezpieczeństwa osób poszkodowanych – 17 osób (30,3 %). Równoważny wynik 14 osób (25,0 %) otrzymały odpowiedzi: lepsze rozpowszechnianie ofert pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i zwiększenie skuteczności działań pomocowych dla stosujących przemoc. Zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób stosujących przemoc – 13 osób (23,2 %). Lepsza znajomość lokalnej oferty pomocowej 12 osób (21,4 %). Dostosowanie działań do lokalnych potrzeb, możliwości i uwarunkowań – 9 osób (16,0 %). Lepsze rozpowszechnianie ofert pomocy dla osób stosujących przemoc - 7 osób (12,5 %). Dużo mniej ankietowanych zaznaczyło odpowiedź, utworzenie przyjaznego pokoju przesłuchań – 5 osób (8,9 %), inne, jakie - 3 osoby (5,4 %) zmiana ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Trudno powiedzieć – 0 osób (0 %). Odnotowana, iż 3 osoby nie udzieliły informacji.

Wykres 20. Opinia badanych osób na temat możliwych skutecznych metod przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Sokólskiego

Co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Systematyczne podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb	34	60,7 %
Lepsze rozpowszechnianie ofert pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie	14	25,0 %
Lepsze rozpowszechnianie ofert pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie	7	12,50 %
Dostosowanie działań do lokalnych potrzeb, możliwości i uwarunkowań	9	16,0 %
Zwiększenie bezpieczeństwa osób poszkodowanych	17	30,3 %
Przyśpieszenie realizacji działań pomocowych i interwencyjnych	18	32,1 %
Utworzenie przyjaznego pokoju przesłuchań	5	8,9 %
Trudno powiedzieć	0	0 %
Lepsza komunikacja i szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb	27	48,2 %
Zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy	35	62,5 %
Lepsza koordynacja działań służb i instytucji	20	35,7 %
Lepsza znajomość lokalnej oferty pomocowej	12	21,4 %
Zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób doznających przemocy	23	41,0%
Zwiększenie skuteczności działań pomocowych dla osób doznających przemocy	19	33,9 %
Zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób stosujących przemoc	13	23,2 %
Zwiększenie skuteczności działań pomocowych dla osób stosujących przemoc	14	25,0 %
Inne, jakie?	3	5,4 %

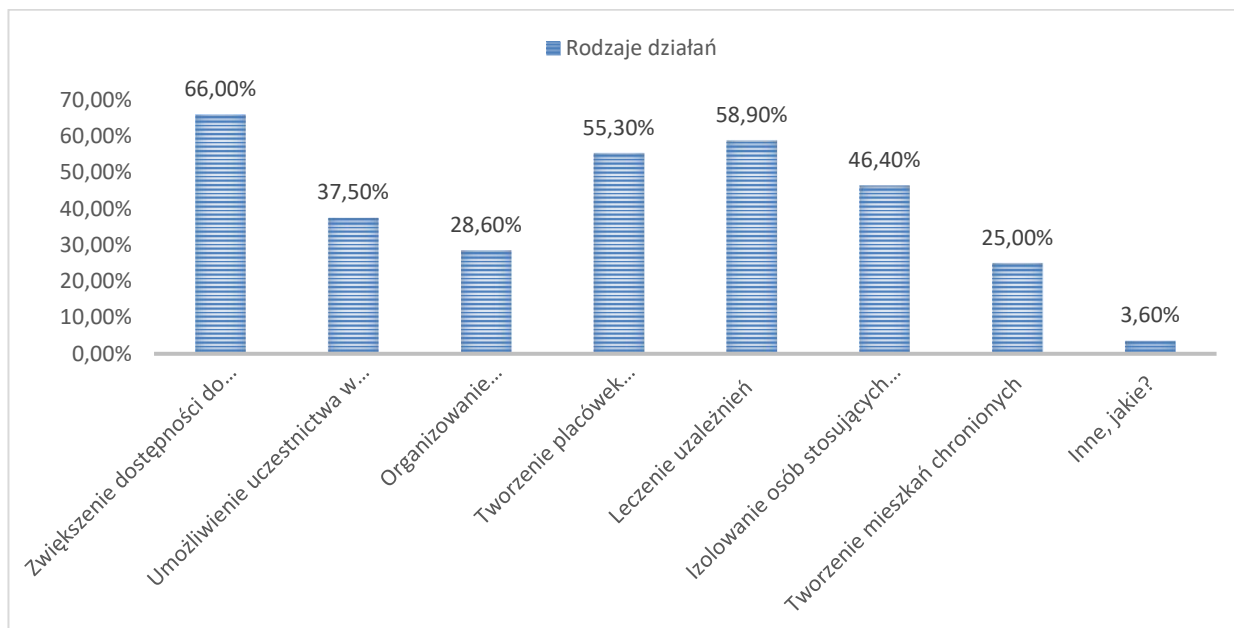
3 osoby nie udzieliły odpowiedzi, 3 osoby odpowiedziały na pytanie inne, jakie?- zmiana ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Działania dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego.

Respondenci na zadane pytanie odnośnie działań na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie w powiecie sokólskim w większej liczbie stwierdzili, że należałoby zwiększyć dostępność do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego – 37 osób (66,0 %). Istotnym działaniem jest też umożliwienie mieszkańcom powiatu sokólskiego dostępności do leczenia uzależnień osób uwikłanych w przemoc – 33 osoby (58,9 %). Niewiele mniej osób oznajmiło, iż ofierze pomogłoby stworzenie placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy – 31 osób (55,3 %). Izolowaniem osób stosujących przemoc – 26 osób (46,4 %). Ważnym aspektem pomocowym zdaniem respondentów należałoby umożliwić uczestnictwo w grupach wsparcia – 21 (37,5 %). Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych – 16 osób (28,6 %). Tworzenie mieszkań chronionych -14 osób (25,0 %). Inne, jakie – 2 osoby (3,6 %) zmiana ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przymusowe leczenie. 3 osoby nie udzieliły odpowiedzi. W tym pytaniu także można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 21 Opinia badanych osób na temat możliwych skutecznych metod wspierających osób doznających przemocy w rodzinie

Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy w rodzinie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

ODPOWIEDZI	UDZIELONE	UDZIAŁ
Zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego	37	66,0 %
Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	21	37,5 %
Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych	16	28,6 %
Tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy	31	55,3 %
Leczenie uzależnień	33	58,9 %
Izolowanie osób stosujących przemoc	26	46,4 %
Tworzenie mieszkań chronionych	14	25,0 %
Inne, jakie?	2	3,60 %

3 osoby nie udzieliły odpowiedzi,

2 osoby odpowiedziały na pytanie inne, jakie?

1 os- zmiana ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

1 os – „przymusowe leczenie”

Wnioski

Przedstawiona diagnoza jest efektem badań, których nadrzędnym celem było ocena występowania zjawiska problemu przemocy w rodzinach zamieszkałych w powiecie sokólskim oraz diagnoza potrzeb. Reasumując:

- Większość ankietowanych zna przypadki przemocy w rodzinie i miało z nią bezpośredni kontakt, więc mieszkańcy powiatu sokólskiego nie są wolni od przemocy.
- Ze względu podziału na płeć i grupę wiekową respondenci stwierdzili, iż problem doświadczania przemocy najczęściej dotyczy kobiet, dzieci oraz osób starszych.
- Natomiast osoby, które stosują przemoc, według respondentów ponad 98 % to mężczyźni.
- Ponad 96 % ankietowanych wyraziło opinię, iż najczęstszą doświadczaną formą przemocy jest przemoc psychiczna: bycie obrażanym, słuchanie wyzwisk, przekleństw, zakaz kontaktów z rodziną i znajomymi oraz przemocy fizycznej: bicia, popychania i policzkowania.
- Respondenci w ponad 60% uznali, iż okolicznością sprzyjającą w występowaniu zachowań przemocowych jest nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi.
- Natomiast najczęstszym elementem wzmacniającym stosowanie przemocy jest: nadużywanie alkoholu, używki oświadczyło ponad - 96 % osób badanych oraz doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego.

Oszacowanie i zdiagnozowanie problemów dotyczących przemocy w rodzinie oraz potrzeb mieszkańców powiatu sokólskiego wobec występujących oznak przemocy była możliwa poprzez przeprowadzenia badań w formie ankiety wśród grupy dorosłych mieszkańców. Zbadanie zjawiska przemocy w rodzinie jest dość trudnym zadaniem. Często, bowiem ofiary przemocy nie przyznają się, co może być spowodowane, między innym usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Należy również się liczyć, iż niektórzy respondenci przemilczą lub ukrywają zjawisko przemocy w rodzinie, gdyż stanowi ono temat wstydlivy, dlatego też uzyskane wyniki badania nie odzwierciedlają w pełni zjawiska na terenie powiatu sokólskiego. W celu zmniejszenia efektów w badaniu zastosowano pytania znajomości przypadków przemocy domowej, z roli świadka a nie osobistych doświadczeń respondentów z przemocą w rodzinie - jako ofiar lub sprawców. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym tylko wstępnie diagnozują problem zjawiska przemocy występujący w powiecie sokólskim. Badanie dostarcza podstawowych informacji do planowania kolejnych działań na rzecz zmniejszenia zjawiska przemocy.

Mieszkańcy powiatu sokólskiego wykazują wysoki stopień świadomości społecznej oraz posiadają wiedzę, gdzie mogą szukać pomocy.

Powyższe badania z diagnozy potrzeb wykazały konieczność zwiększenia działań w powiecie sokólskim z zakresu:

- 1. dostępności do różnych form pomocy dla osób doznających przemocy (poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego, terapeutycznego),**
- 2. umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia,**
- 3. zwiększenia dostępności do leczenia uzależnień,**
- 4. umożliwienie dla kadr pracujących na ustawie o przeciwdziałania przemocy w rodzinie systematycznego podnoszenia kwalifikacji, kompetencji,**
- 5. większą liczbą patroli policji,**

6. akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień.

V. Cele, założenia oraz adresaci programu

W niniejszym dokumencie zawarte zostają strategiczne obszary działania określonych jednostek oraz cele, których realizacja ma za zadanie przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Realizacja założonych celów jest uwarunkowana stopniem zaangażowania poszczególnych podmiotów, biorących udział w realizacji programu oraz poziomem koordynacji działań tychże podmiotów. Proces realizacji programu winien skutkować wzrostem zaangażowania lokalnych struktur społecznych na rzecz zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz wzroście skuteczności działań w tym obszarze.

W zależności od obszaru działań jak też sformułowanych celów szczegółowych Program skierowany jest zarówno do sprawców przemocy jak też do ich ofiar oraz do instytucji prowadzących działania w zakresie przedmiotowym dokumentu.

Główny cel programu został sformułowany w oparciu o diagnozę i zgłoszone potrzeby mieszkańców powiatu sokólskiego oraz w nawiązaniu do Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Podlaskim na lata 2016-2021, Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie przyczyn i skutków stosowania przemocy w powiecie sokólskim.

Cele szczegółowe

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności do ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez utrzymanie i rozwój specjalistycznego poradnictwa, wsparcia oraz usług świadczonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji oraz wsparcie służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dążąc do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aby zrealizować cele ustawowe, w tym cele zawarte w Programie, określone zostały obszary oraz kierunki działań, a także grupy adresatów Programu:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna - obszar ten kierowany jest do ogółu społeczeństwa, zwłaszcza do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar ten kierowany do osób doznających przemocy w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar ten kierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniami na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji i wsparcie służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar ten kierowany jest do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI. Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna.

Cel: Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L. p.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy, podmioty zaangażowane	Terminy realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1.	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu sokólskiego.	Gromadzenie danych na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie sokólskim oraz potrzeb	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2027 I kwartał roku	Liczba dokumentów zawierających dane odnośnie skali zjawiska przemocy w rodzinie. Liczba dokumentów zawierających potrzeby
2.	Prowadzenie działań profilaktycznych.	Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz uzależnieniom.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd, Prokuratura, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne), placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz media.	2021 -2027 na bieżąco	1. Liczba zrealizowanych programów. 2. Liczba uczestników programów.
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy	Organizacja i uczestnictwo w lokalnych kampaniach społecznych, które: - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania	2021-2027 na bieżąco	1. Liczba lokalnych kampanii społecznych 2. Liczba wydrukowanych i rozpowszechnionych

	w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie.	oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd, Prokuratura, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne), placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz media.		informatorów, broszur, ulotek.
		Współpraca z organami samorządu terytorialnego z kościołami i związkami wyznaniowymi na terenie powiatu sokólskiego w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działań edukacyjnych prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe.	PCPR, kościoły i organizacje pozarządowe	2021 - 2027 na bieżąco	Liczba podjętych inicjatyw

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel: Zwiększenie dostępności do ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez utrzymanie i rozwój specjalistycznego poradnictwa, wsparcia oraz usług świadczonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.p.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy, podmioty zaangażowane	Terminy realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1.	Zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej.	Zawarcie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego prowadzącymi Ośrodki Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczne Ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w Rodzinie.	PCPR	2021 - 2027 I kwartał roku	Liczba osób skierowanych do placówek.
		Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu	PCPR, OPS, KPP	2021 - 2027 w miarę potrzeb	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
	Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	Stworzenie miejsc noclegowych i bazy poradnictwa specjalistycznego.	Powiat Sokółski PCPR	2021 - 2027 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/	Liczba miejsc w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.
2.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej,	Rozpowszechnianie informacji w formie plakatów, ulotek a także publikowanie na stronie internetowej	PCPR we współpracy z mediami o zasięgu lokalnym, organizacjami pozarządowymi	2021-2027 w miarę potrzeb	1. Liczba rozpowszechnionych informacji. 2. Liczba spotkań informacyjnych.

	zawodowej, rodzinnej, uzależnień.	Starostwa Powiatowego w Sokółce. Organizowanie spotkań informacyjnych, konferencji z udziałem służb pomocy społecznej.	oraz instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
		Organizowanie zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	Starostwo Powiatowe w Sokółce, PCPR, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	2021 - 2027 w miarę potrzeb	Liczba osób objętych pomocą.
3.	Poprawa, jakości i zwiększenie dostępności do usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy. Rozwój poradnictwa specjalistycznego	Organizowanie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Udzielanie poradnictwa specjalistycznego, oddziaływań terapeutycznych.	Starostwo Powiatowe w Sokółce, PCPR, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	2021-2027 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/	1.Liczba udzielonych porad. 2.Liczba osób korzystających z grup wsparcia. 3.Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego
4.	Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy.	Monitorowanie sytuacji osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, którym udzielono pomocy.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd,	2021-2027 po 6 miesiącach po udzieleniu wsparcia.	Liczba osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, poddanych różnym formom pomocy.

			Prokuratura, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne), placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz media.		
5.	Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Dostosowanie pomieszczeń do prowadzenia indywidualnych rozmów, terapii, spotkań grupowych itp.	Powiat Sokólski, PCPR	2021-2027 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/	Liczba dostosowanych pomieszczeń.
		Dostosowanie bazy lokalowej do możliwości pobytu całodobowego osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Powiat Sokólski, PCPR	2021-2027 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/	Liczba bazy lokalowej do możliwości pobytu całodobowego osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

L.p	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy, podmioty zaangażowane	Terminy realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1.	Korygowanie zachowań przemocowych sprawców przemocy w rodzinie poprzez organizowanie programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych oraz programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc.	Opracowanie i realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie – zgodnie z opracowanym przez samorząd województwa podlaskiego ramowym programem	PCPR	2021-2027 III i IV kwartał roku	Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

		oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie			
		Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	PCPR przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2027 w trakcie trwania oddziaływań	1. Liczba osób przystępujących. 2. Liczba uczestników. 3. Liczba osób, które ukończyły programy
		Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno- edukacyjnego.	PCPR przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2027 w okresie od 3 do 36 miesiące po zakończeniu cyklu oddziaływań.	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu nie powróciły do zachowań przemocowych.
		Realizacja programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	PCPR	2021 - 2027 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/	1. Liczba programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Liczba uczestników. 3. Liczba osób, które ukończyły programy.
		Badanie skuteczności programów psychologiczno-	PCPR przy współpracy z instytucjami działającymi	2021-2027 na bieżąco	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu

		terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie		programów powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie.
	2. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie realizacji programów wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	Umieszczanie, rozpowszechnianie informacji o realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego. Przesyłanie zaktualizowanych informatorów powiatu właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantowi powiatowej policji oraz wchodzącym w obręb powiatu gminom do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku.	PCPR przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2027 na bieżąco	1. Liczba rozpowszechnianych informacji. 2. Liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji i wsparcie służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: Zwiększenie poziomu kompetencji oraz wsparcie służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.p.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy, podmioty zaangażowane	Terminy realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu interwencji kryzysowej w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Udzielanie wsparcia osobom pracującym bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w formie m.in. szkoleń, poradnictwa, konferencji, spotkania wspierające, pogadanki, grupy balinta itp.	Starostwo Powiatowe w Sokółce, PCPR przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2027 corocznie /w zależności od posiadanych środków finansowych/	1.Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa, wsparcia psychologicznego, biorących udział w szkoleniach i konferencjach, spotkaniach z zakresu interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy 2.Liczba zorganizowanych form wsparcia, szkoleń, konferencji itp.

VII. Przewidywane rezultaty z realizacji programu.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:
  - a) Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
  - b) Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w tym:
  - a) udzielenie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie,
  - b) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
  - c) zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
  - d) dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

4. Podniesienie jakości udzielanej pomocy, w tym:
  - a) Podniesienie, jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu interwencji kryzysowej w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - b) Zintensyfikowanie i podniesienie, jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
  - c) Wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Wzmocnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

VIII. Finansowanie programu.

Działania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2027 finansowane będą ze środków budżetu państwa, środków własnych powiatu oraz dotacji celowych – środków pozabudżetowych pozyskiwanych z programów (krajowych i unijnych) i innych źródeł.

IX. Monitoring i ewaluacja Programu.

Wdrożenie w życie zadań wyznaczonych niniejszym programem uzależnione będzie od wielu czynników, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Niewątpliwie duże znaczenie będzie tu miała aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących oraz umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału.

W całym okresie funkcjonowania programu wszystkie wynikające z niego działania poddawane będą nadzorowi i ocenie.

Przedmiotem oceny będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania programu i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania.

Chodzi o to, aby zrealizować planowane przedsięwzięcia i na bieżąco weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia.

Program ma charakter otwarty zarówno w zakresie merytorycznym, jak i czasowym, i w każdej chwili, – jeśli zajdzie taka potrzeba - może być uzupełniany i zmieniany.

Monitoring powinien umożliwić odpowiedzi na pytania o skuteczność, efektywność i poziom realizacji programu.

Dane do monitoringu za rok poprzedni pozyskiwane będą od podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych działań w terminie do dnia 30 marca i w formie zbiorczego, corocznego sprawozdania, przedkładane będą Radzie Powiatu Sokólskiego w terminie do dnia 30 czerwca roku bieżącego.

Nadzór nad całością działań prowadzony będzie przez Starostę Sokólskiego przy współudziale Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

Spis tabel:

- Tabela 1. Ludność Powiatu sokólskiego w podziale na poszczególne gminy.
- Tabela 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Dąbrowie Białostockiej.
- Tabela 3. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Krynkach.
- Tabela 4. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Sokółce.
- Tabela 5. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Suchowoli.
- Tabela 6. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Janowie.
- Tabela 7. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Korycinie.
- Tabela 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Kuźnicy.
- Tabela 9. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Nowym Dworze.
- Tabela 10. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Sidrze.
- Tabela 11. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - ZI w Szudziałowie.
- Tabela 12. Ogólna Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w powiecie sokólskim w latach 2016 – 2020.
- Tabela 13. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2016 – 2020.
- Tabela 14. Liczba osób doznających przemocy w powiecie sokólskim w latach 2016-2020.
- Tabela 15. Liczba prowadzonych postępowań w Sądzie Rejonowym w Sokółce II Wydział Karny oraz liczba skazanych z art. 207 §1 kk w latach 2016-2020.
- Tabela 16. Interwencje policyjne dot. przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” (wdrożone procedury NK w Powiecie Sokólskim wg danych statystycznych) w latach 2016-2020.
- Tabela 17. Zarejestrowana liczba spraw dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz liczba wszczętych dochodzeń i śledztw w latach 2016-2020.
- Tabela 18. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2016-2020.
- Tabela 19. Monitoring uczestników po zakończonym uczestnictwie w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnym w latach 2017-2020.

Spis wykresów:

Wykres 1. Płeć badanych osób

Wykres 2. Wiek badanych osób

Wykres 3. Poczucie bezpieczeństwa badanych osób na terenie Powiatu Sokólskiego

Wykres 4. Możliwości wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Powiecie Sokólskim

Wykres 5. Przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego

Wykres 6. Bezpośrednia styczność ludzi ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w Powiecie Sokólskim

Wykres 7. Przyczyn przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego według badanych osób

Wykres 8. Opinia badanych osób na temat ich spostrzegania przemocy w rodzinie w kontekście społecznym

Wykres 9. Rodziny, w których najczęściej występuje problem przemocy

Wykres 10. Zachowanie ofiar przemocy w rodzinie wg. Respondentów

Wykres 11. Ofiary przemocy w rodzinie w Powiecie Sokólskim

Wykres 12. Wiedza badanych na temat SPRAWCÓW stosujących przemoc w rodzinie

Wykres 13. Formy przemocy na terenie Powiatu Sokólskiego

Wykres 14. Opinia badanych na temat okoliczności powodujących występowanie przemocy w rodzinie

Wykres 15. Osobista reakcja mieszkańców Powiatu Sokólskiego na przemoc w rodzinie

Wykres 16. Świadomość mieszkańców Powiatu Sokólskiego na temat istnienia Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w Powiecie Sokólskim

Wykres 17. Świadomości badanych osób na temat miejsc udzielania pomocy dla osób dotkniętych przemocą na terenie Powiatu Sokólskiego

Wykres 18. Preferencje badanych osób na temat najskuteczniejszych według nich instytucji pomocowych dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sokólskiego

Wykres 19. Opinia badanych osób na temat pomocy udzielanej ofiarom dotkniętym przemocą na terenie Powiatu Sokólskiego